

پاشکۆیهکی تایبەتە ل دۆر دەقی پرۆژەیی دستووری هەرێما کوردستانی ب زاری کرمانجیا ژووری

جقانا نیشتمانیا کوردستانی - عیراق

پرۆژەیی دستووری هەرێما کوردستانی - عیراق

نأمادەکرن و وەرگیان

لیژنەیا پیداجوونا پرۆژەیی دەستووری هەرێما کوردستانی - عیراق

٢٢/٨/٢٠٠٦ زایینی

٣١ خەرمانان ٢٧٠٦ کوردی

ب نافی خودی مەزن و دلوان
دییابە

نەم گەلێ کوردستان- عیراق، ئەو گەلێ ب دەهان سالە سەم و زۆرداریا وان رژێمێن دیکتاتوری دیتی کو گەلەک ب خەستی دەستەهلات دەستی خۆدا چکرپوو و ب شێوەیهکی، نازادی ژ مە بریبوو و ژ وان مافین سروشتی بی بههرکربوو ئەوین خودی دیاری مرۆفی کرین و ئەو مافین شارستانی و سیاسی و ئابوری و کۆمەلایەتی و رەوشەنبیری یین مرۆفی کو د بەلیننامەیین نیف دەولەتی دا دان پێ هاتینە دان بۆ مە ب زۆر دزانن.

بەری هینگی ژ یووینە قوربانین بەرژوونەندین نیف دەولەتی، دەمی ژ هندی هاتینە بی بههرکرن کو ب هەزا خۆ بریارێ ل سەر چارەنقیستی خۆ بدەین و پێگەهێ سیاسی و یاسایی خۆ دەستنیشان بکەین. بەروفاژی هندی ئەو گەلین پشتی شەری جیبهانیی دووی سەودمەندبوون و ب پشتەفانیا چوارە بنەمایین سەرۆکی ئەمریکی یی وی دەمی (ویدرۆ نیلسون) ژ ئیمپراتۆریا ئۆسمانی قەبوون.

ئەو بوو دەمی ل سالا ١٩٢٠ ژیکەفتننا سەفەر د مادیین (٦٢، ٦٣، ٦٤) ئ دا دان ب مافین گەلێ کورد هاتینە دان کو بریارێ ل سەر چارەنقیستی خۆ بەدەت، ب ژیکەفتننا لۆزان ل سالا ١٩٢٣ ئ ئەو مافە هاتە ژبیرن، ل دەمەکی ژ لیژنەیا قەکۆلینا کۆمکارا نەتەویان (عصبه الامم) بۆ دەرکەفت کو کوردستانا باشوور، کو پشتی هینگی ب کوردستانا عیراقی هاتە ب نافیان، رۆژەکی ژ رۆژان پشکەک نەبوو ژ عیراقا عەرەبی و داخواز و نیدیعا وەلاتین دراوسێ هیج بەلگەنامەیهکا مێژوویی یا پشتراست تاکەن و کتیب و نەخشەیین مێژونقیس و جۆگرافیناسین کەفتین عەرەب کیشاین و نەخشەیین سەدی شازدی و بیستی یین ئورویان ب درەو دەرذیخن و بۆ وان دەرکەفت کو سنوری عیراقی ژ باکووری ژ چیاپ حەمرین دەرناز نابیت و کوردستان چ دەمان پشکەک نەبوو ژ ئەنادۆلی، ئەفەزی بەهانهیین داخواژکەران

رەت دکەت، سەرهەرای ئەفەزی ژ یی راورەرگرتن و راپرسیا مە و ژ بەر هندی بەرژوونەندین نیف دەولەتی کوردستان ب عیراقا عەرەبی قە گرێدا.

دەمی حکومەتا عیراقی د لیدوانا ٣٠ میاسا ١٩٣٢ ئ دا ب نەتەمی دان ب لایەنی کیمی مافین مە دای، ئەف پا بەندبوونە سروشتی و نیف دەولەتی بوو، کو ماددەیین دەمی، قەدەغەدکەت یی پەسەندکرنا پتیریا ئەندامین کۆمکارا نەتەویان ئەوی پابەندی بگهۆریت یان ژ بیەت. دسەرهندی را کو پابەندیا حکومەتا عیراقی بەرامبەر نەتەویان ئیکگرتی پشتی دامەزراندنا و ئ یا کارابوو و قیابا هاتبا بجە ئینان. بەلێ وەکو حوبری ل سەر کاغەزی ما.

ب درێژیا هەشتی سالان، سیاسەتا سەرکوتکرێ سال بۆ سالی د زیدەبوونی دا بوو و هیج ژ وان دق و حوکمێن دانهزانا گەردوونی و بەلیننامەیین نیف دەولەتی دا هاتین کۆب بەژن و بالا دادپەروری و وەکەفی و هەفشیکی و نازادی و دەلیقەیا وەکەفی دا دگۆتن و دئیکستەنە د نای دەستورین یەک ل دق یەکین عیراقی دا، د دەستورێ سالا ١٩٢٥ ئ دا هەتا دەستورین ١٩٥٨ ئ و ١٩٦٤ ئ و ١٩٧٠ ئ و هەتا دگەهیتە پرۆژەیین دەستورێ ١٩٩٠ ئ ئەو سیاسەتە رانهگرتن و راده ژ ی بۆ نەدانا، بەلکو حکومەتین یەک ل دق یەک هەموو هیلین سۆر دەرنازکربووون و ب خۆ ب سەر قە نەبرن ژ مافین نەتەویە مە نەراوەستیان بەلکو گەشتە قوناغا تاوانین ئەجمادان ژ ناقرنا ب کۆمەل و پاکتاوکرن رەگەزی و سیاسەتا خۆ گەهاندە ویرانکرنا نیزیکی ٤٥٠٠ گوندان و گوهورنا دیموکرافیا جهین باب و باپیران ل پشکەکا مەزنا کوردستانی، ب ریتیا قەگهواسنا ب خورتی یا وەلاتین کوردستانی ل وان باژێر و گوندان ماین و ب بەر ویرانکرێ نەکەفتین و نەچارکرن نەژادی خۆ بگههورن و پەیرەوکرنا سیاسەتا

پاکتاوکرن جەستەیی ب کارئینانا چەکی کیمیایی ل باژێرێ هەلەبجەیا شەهید و دەقەرین بالیسان و بادینان و ب دەهان جهین دی و هزاران گەنجین کورد یین فەیلی بەرەف مرنی بۆ نای ژەقیین ئەزمونین کیمیایی و گۆرتن ب کۆمەل هاتنە قەگهواسنا پشتی ئاوارەکرنا خیزانین وان بۆ دەر قە وەلاتی و ژێ ستاندنا وەلاتنامەیا عیراقی ژ وان، و پشتی هینگی دەست ب هێرشا ژ ناقرنا بارزانیان هاتەکرن و هەوین ئەنفالکرن و پتیر ژ ١٨٢٠٠٠ وەلاتین سقیلین بی چەک ژ لاو و پیر و ئافرەت و مندال تیدابوونە قوربانی.

ئەو دلرەقە بەرامبەری مە بکارهاتیه و ئەو چەوساندن و زۆرداری و ژ ناقرنە کو زمانێ فەرماندەیین عیراقی بوو دگەل مەدا گیانێ شورشگری دامە و کرێ سەرهلدانین یەک ل دق یەکین د دلێ مەدا هەلکر و خۆله مۆرا ئەوی خەتیرا باب و باپیران ئیکستیه ستوی خۆ ل سەر ریتیازا بەرگری ژ خۆکرین و شەری پارێزگاری ژ هەبوونی گەش کر و بۆ بەرسقدانا غەریزه یا مانێ د ژیانێ دا، ب درێژیا هەشتی سالان شورش و راپهرین و سەرهلدانین مە ب دق ئیکدا هاتن، د وی ماوەی ژ ی دا هەر دەمەکی چریسکا هیقەک دیا ریبیت. سەرکردهیین مە کیماسی نەکره و دەستی خۆ بۆ ناشتین درێژکرین، بەلێ ئەو فەرمانرەویان یەک ل دق یەکین هاتینە سەر تەخت حکومرانین، هەر دەم پیشەیین وان جارەکی ستم و جارەکی لیقەبوون بوو ژ بەلینین وان.

ریتیازا وان، چاکترین بەلگە ژ لیقەبوونی ژ ریکەفتننامەیا خیزانان سالا ١٩٦٦ ئ و خۆه دزین ژ ریکەفتننامەیا ئادارا ١٩٧٠ ئ و مۆکرنا ریکەفتنا شووما جەزائیر ل ئادارا ١٩٧٥ ئ بوو، کو ریکەفتنا بوو بۆ زالبوون ب سەر بزاقا نازادیخوازا گەلێ مە، کو هەتا ماوەیهکی رۆناهی کزبوو، بەلێ هەتا هەتا نەبوو چونکی پشتی چەند هەیفەکان ب توندی هاتە هەلکرن قە و تاجە گولیناوی ژ ی

راپەرینا بەهارا ١٩٩١ ئ بوو کۆمەشەختبوونا ملیونی بۆ وەلاتین دراوسێ دوفا هات و وژدانا جیبهانی هەژاند و ب کارتیکرنا و ئ ل ٥ نیسانا ١٩٩١ ئ بریارا جقاتا تەناهی ژمارە ٦٨٨ دەرچوو، کو د ئەنجام دا وەلاتین هەقەیمانین جەنگی دووهمی کەندافی دەقەر تەنا ل کوردستانی دامەزراند و بۆ وەرپسێ دەرنازبوونی و ژ پاشەرۆژکا نە دیار رزگارکرین.

ئەف دەلیقەیا زترین بەدەست مەکەفت و مە یەکەم هەلبژارتن پەرلەمانی ل ١٩٩٢/٥/١٩ ئ ئەنجامان و ل ١٩٩٢/٧/٥ یەکەم حکومەت ژ ی پەیداوو و دەستەهلاتا دادووری هاتەدانا بۆ جارا دوماهی. بریارا پەرلەمانی ئیکلاپەنی دەرچوو ب راگەهاندنا ب نای و دەنگا و ئ بۆ فیدرالین و هەلبژارتنا پەیرەندیا فیدرالی بۆ کوردستانی دگەل هەر حکومەتەکا ناخەندیا عیراقی و عیراق بیته وەلاتەکی کۆماری، فیدرالی، دیموکراسی، پەرلەمانی و فرەلایەن، ل دق مافی رەوایی مە د بریاردان ل سەر چارەنقیستی مە ب پشت بەست ب پەیمانین نەتەویان ئیکگرتی و بەلیننامەیین نیف دەولەتی و ب مافین شارستانی و سیاسی و پەیمانین نیف نەتەوی و ب مافین ئابوری و کومەلایەتی و رۆناکبیری کول سالا ١٩٦٦ ئ د نەتەویان ئیکگرتی دا دەرچووین و عیراق ژ ی ل ١٩٧١/١/٢٥ ئ چۆیه دگەل دا.

دەمی عیراق هاتیه نازادکرن ژ دەستی رۆتیماس دیکتاتوریا دیندە و بریارا قانونا بریقەبرنا عیراقی بۆ قوناغا قەگهواسنێ دەرچوو ب دامەزراندنا دەولەتا عیراقا فیدرال و بۆ دوماهی جار، ل سەر هەمان بنەما دەستورێ هەمیشەیین عیراقی هاتە دانان، جارەکا دی ئومیدا مە نوو بوو قە.

پەسەندکرنا دەستورێ فیدرالی ژ ئالیی پتیریا گەلێ عیراقی د راپرسیا رۆژا ٢٠٠٥/١٠/١٥ ئ دا، دورستی هەلبژارتنا گەلێ کوردستانی و دورستی دەستنیشانکرنا سیستەمی فەرماندەوایی گونجایی بۆ

عیراقەکا پیکهاتی ژ دوو نەتەویان سەرەکی کورد و عەرەب دگەل نەتەویان تورکمان و کلدان و ئاشوری و ئەرمن و ئاییین هەمە جۆرین وەک ئیسلاام و مەسیحی و ئیزدی و صوبی و مەنادی د چەسپینت کو خیر و بێراوی د دامەزراندنا دەولەتەکا فیدرالی د ب جە هین کو موکمتەر و هەژیتر بیت بۆ بەدەستشەئینانا دادپەروری و تەناهی و ئیمنایی و نازادی و دیموکراسی و دادپرسی د ناخەبەرا پیکهاتەیین نەتەوی و ئایینی دا.

لهورا، ژ بەر هەستکرنا مە ب وئ چەوساندن و سەرکوتکر و جەور و ستمە بەرەبایین مەدی و ژ بەر ریزگرتنا مە بۆ سەرکردهیین هیمایین بزاقا نازادیخوازا کوردستانی و خەباتگیرین پیشمەرگە و ئەو شەهیدین گیانێ خۆ کره قوربان پێخەمەت نازادی یا گەلێ کوردستانی و مافین وی یین رەوا، ب مافی چارەنقیستی و پێخەمەت دیموکراسی بۆ عیراق. و ژ بەر دانپیدان مە بۆ رەواتیا وان ئارمانجین پێخەمەت وان خەبات کرینە و ل بەر رۆناهی بنەمایین دانە زانا گەردنیا مافی مرۆفی و وان پەیمان و بەلیننامەیین نیف دەولەتی یین گرتدای ب قان ئارمانجان و ژ بۆ جە ئینانا جفاکەکی دیموکراسی ل هەرێما کوردستانی کو ل سەر دادپەروری کومەلایەتی و مافین سەرکەیین مرۆفی ئافاکری بیت و قەکری بیت ل سەر پیکهاتەیین نەتەوی و ئایینی و شیانین وەلاتیان بێخستە کاری و د کوردستانا عیراقی دا هەرێمەکا یەکگرتی و دیموکرات بجە بینت کو پشکدارین بکەت بۆ ئافاکرنا عیراقەکی کو خواست و ژیکرتنامە دگەل خواست سەرجم پیکهاتە یین نەتەوی گەلێ عیراقی و هیژین سیاسی یین نیشتمانپەرور یەک و دو بگرن ب مەرجهکی فیدرالی و دیموکرات و پەرلەمانی بیت و باوهری ب فرەلایەنی و مافین مرۆفی هەبیت.

ژ بەر قان هەموو هۆکاران، مە ئەف دەستورە دانا.

دەروازەیا بەگى بەنەماین سەرەدى

ماددەیا: ۱

ھەرێما کوردستانى، ھەرمەکا (فیدراھ) د دەولەتا عیراقا فیدرال دا، سیستەمى وئ یى سیاسى کۆمارى، پەرلەمانى و دیوکراسییه، پشتا خۆ ب بنەماین فرەلایەنسیا سیاسى و ئالوگۆزکرن ناشتیاانەیا دەستەلاتى و بنەماین ژیک جوداکرنا دەستەلاتان گرتدەت.

ماددەیا: ۲

یەكەم: کوردستان- عیراق، ژ پارێزگەھا دھۆک، ب سنووری کارگێری نوکە و سنووری کارگێری بەرى سالا ۱۹۶۸ ئى یى پارێزگەھىن کەرکوک و سلیمانى و ھولبێر و قەزایین ئاکرى و شىخان و شەنگار و تەلەعفر و تلکيف و قەرەقوش و ناحیا زۆمار و باشىكى و ئاسكى کەلەک ژ پارێزگەھا نەینەوا و ھەردو قەزایین خانەقەن و مەندەلی ژ پارێزگەھا دیالە و قەزا بەدرەو جەسسان ژ پارێزگەھا واسیت ب سنووری کارگێری سالا ۱۹۶۸ ئى پێک دەیت.

دووهم: بۆ ديارکرن سنووری کارگێری ھەرێما کوردستانى پشتا خۆ ب ماددەیا ۱۴۰ ژ دەستووری فیدرالى گرت دەن.

سێھەم: رۆلێن وان دەقەرتن ژ ھەرێما کوردستانى ھاتینە دابرن، ھەردەمى ل دوڤ حوکمی ماددەیا ۱۴۰ ئى ژ دەستووری فیدرالى بۆ ھاتنە گەراندن، وى دەمی وەکو ھەموو رۆلێن گەلێ کوردستانى دئ مفادار بن ب وەكەھەشیی د وان ماف و ئەرك و وان دەستەكەتێن د فئ دەستوری دا ھاتینە دەقووسكرن.

ماددەیا: ۳

نابیت ھەرێمەکا نوو د ناڤ سنووری ھەرێما کوردستان- عیراق دا بەیتە دروستكرن.

ماددەیا: ۴

یەكەم: گەل ژئەدرئ دەستەلاتانە و بنیاتى رەواپەتیی یە و ب رێكا سازییین دەستوری دەیتە برێقەبرن و دەستووری ھەرێما کوردستانى و یاسایین وئ- سەرورەرى و بالایی ل سەر ھەموو یاسایین ژ لایین حوکمەتا عیراقی فە دەردكەفن ھەبە، ژ بلى وان بوارین نابیت ب دەستەلاتا حوکمەتا عیراقی كو د ماددەیا ۱۱۰ ئى یى دەستووری كۆمارا عیراقا فیدرال دا ھاتینە. دووهم: ھەر دەمەكى یاسایی ھەرێما کوردستانى د گەل یاسایین دیدا ناكۆك بوون. د قیت دادگەھین کوردستانى پابەندبەن ب پیاكەركنا دەستور و یاسایین کوردستانى، ئەگەر ئەو یاسایە ژ لایین پەرلەمانى نە ھاتیتە ھەلەھاندن یان نە ھاتیتە گوھۆرین، یان ژ لایین دادگەھا دەستوری نەھاتیتە پوچەلكرن.

ماددەیا: ۵

پەرلەمانى کوردستانى ماف ھەبە ھەر یاسایەکا كۆمارا عیراقا فیدرال و د دەستەلاتین ديارکریین ماددەیا ۱۱۰ ئى یى دەستووری فیدرالى دا نەبن بیخیتە کارى. ئەگەر ئەو یاسایە د بەرژەوندیا گەلێ کوردستانى دا بیت، ئەقەزى دئ ب یاسایی ھیتە رێكخست.

ماددەیا: ۶

یەكەم: گەلێ کوردستان- عیراق پێكھاتە ژ كورد و نەتەوہیین دى (توركمان، كلدان، ئاشورى، ئەرمەن و عەرب) ئەوین ل دوڤ یاسایی ولاتیین ھەرێمیتە. دووهم: دەستەلاتین ھەرێمى، بۆ ھەبە مافى وەلاتیونى د ھەرێمى د ل دوڤ یاسایی رێكبخیت.

ماددەیا: ۷

ئەڤ دەستوورە دوپاتیین ل سەر ناسنامەیا یاساانەتیا پتریا گەلێ کوردستانى دكەت و بنەمایین شەریعا ئیسلامى ئیكن ژ ژئەدرئ سەرەکیین یاسادانانى. ھەروەسا تمامیا مافین ئایینى یین مەسیحى و ئیزدى و یین دى د ئازادیا باوہری و پیاكەركنا ئایینى دابین دكەت.

ماددەیا: ۸

گەلێ کوردستان- عیراق مافى ديارکرن و بریارانا چارەنقیس خۆ ھەبە، ل دووڤ ئەڤى مافى ژى ئازادە بۆ ديارکرن ناقەندا خۆ یا سیاسى و بەدستەشەئینانا گەشەكرن ئابۆرى و كۆمەلایەتى و رەوشەنبیری یا خۆ. و وى یەگرتنا ئازادا نە دگەل عیراقى ب گەل و ناخ و سەرورەرى ھەلبژارتیە، ئەقەزى گرتدا یە پابەندبوونی ب دەستووری فیدرالى و سیستەمى فیدرالى و پەرلەمانى و دیوکراتى و فرەلایەنى و ریزگرتن ل مافین مروڤى ب تاك و كۆمەلقە، و ماف ھەبە چاڤ خشاندى ل فئ ھەلبژارتن بەكەت بۆ ديارکرن پاشەرۆژ و ناقەندا خۆ یا سیاسى د قان رەوشین ل خوارئ:

یەكەم: پشیلكرنا شكۆمەندیا دەستووری فیدرالى كو وەكى لیقەبوونەكى ژ پابەندبوونی ب سیستەمى فیدرالى یان بنەمایین بنجینە یین دەستووری ژ دیوکراسى و مافین تاك و كۆمەل یین مروڤى

بەیتەدانان.

دووهم: پەرەكونا سیاسەتا جوداھیا رەگەزى و گوھۆرینا رەوشا دیوکرافیا کوردستانى یان کارکرن بۆ ھیتلانا شوونەوار و ئەنجامین بەرى یین قى سیاسەتى، كو بەیتەدانان وەكو لیقەبوون ژ وان پابەندبوونین دەستووری ئەوین د ماددەیا ۱۴۰ یا دەستووری فیدرالى دا ھاتین.

ماددەیا: ۹

مافەكى بنجینەیی و دەستووری یى ھەرێمى یە كو: یەكەم: وەرگرتنا بىر و راپین ھەرێمى. بەرى مورکنا ھەر گریبەستەكى یان رێككەقتەكى د ناقەرا حوکمەتا فیدرال و ھەر دەولەتەكى یان لایەنەكى بیانى دا گرتداى بیت ب بارودوخ، رەوش، یان مافین ھەرێما کوردستانى ئەوین نوکە ھەبە یان دئ د پاشەرۆژئ دا ھەبن.

دووهم: ھەرێمى ماف ھەبە د سنووری دەستەلاتا خۆ دا بۆ دەرتخستنا یاسایین ژ دەرقەى دەستەلاتین ديارکریین حوکمەتا فیدرال، دگەل حوکمەتین ھەرێمى یین دەولەتین بیانى رێكەقتناما مۆبکەت.

سێھەم: ھەرێمى ماف ھەبە د سنووری دەستەلاتا خۆ دا دەرتخستنا وان یاسایین ژ دەرقەى دەستەلاتین ديارکری یین حوکمەتا فیدرالى ب رازیبوونا حوکمەتا فیدرال گریبەستین رێككەقتنامەیا مۆبکەت، كو نابیت ئەوژى ب بى بەھانە یین یاسایی یین دلنیاكار رازیبوونى نەكەت.

ماددەیا: ۱۰

مافەكى دەستووری و بنجینەیی یى ھەرێمى یە كو: یەكەم: پشکەکا دادپەرورانە ژ داھاتیین فیدرالى ھەبیت. كو بنەمایین ھەڤشىكى و رێژویا ئانجیان و ل بەرچاڤ وەرگرتنا وان تشتین ب سەرئ کوردستانى ھاتین ژ سۆتن و كافلكرن و بێبەھكنا گەلێ مە ژ مافین وى ب دپتریا رێژمى حوکمدارین بەرى.

دووهم: پشکداریکرن د پۆست و فەرمانبەرانیین فیدرالى دا ب شێوہەكى ھەڤشك و رێژوی.

سێھەم: پلەیین فەرمانبەرانیین یین فەرمانبەگەھین فیدرالى ل ھەرێما کوردستانى بۆ وەلاتیین ھەرێمى بەیتە سپاردن.

ماددەیا: ۱۱

باژێرى ھولبێرى، پایتەختى کوردستان- عیراقە، پەرلەمانى ماف ھەبە باژێرەكى دى یى ھەرێمى بەكەتە پایتەخت.

ماددەیا: ۱۲

یەكەم: ھەرێما کوردستانى ئالایەكى تابیەت ب خۆڤە ھەبە و ل رەخ ئالایین كۆمارا عیراقا فیدرال دا دئ ھیتە بلندكرن و دروشم و سرودین خۆ ھەنە و جەژنا نەتەوایەتى نەورۆزە و ئەقەزى ب یاسایەكى دەیتە رێكخست.

دووهم: ئالایین کوردستانى ژ سۆر، سپى، كەسك پێكھیت و ھەتاقەکا زەرا بیست و یەك تیشكى د ناقەندئ داہە.

سێھەم: مەدالى و نیشان و بێھنقەدانین فەرمى ل دووڤ یاسایی دەیتە رێكخست.

ماددەیا: ۱۳

ھەرێما کوردستانى، ھیتزەکا بەرگریكرنى یا پششمەرگەى ھەبە. بۆ پاراستنا ھەرێمى و پێكھات و ئەرك و كار و فەرمانیین وئ ب یاسایی دەیتە رێكخست و نابیت میلیشیا یین چەكدارى ژ دەرقەى كەمەرا یاسایی دا بەیتە پێكینان.

ماددەیا: ۱۴

یەكەم: كوردی و عەرەبى، دو زمانین فەرمینە ل ھەرێمى و ئەڤ دەستوورە مافى وەلاتیین ھەرێمى بۆ فیترکنا کورین خۆ ب زمانى دایکن، وەكو توركمانى و سربانى و ئەرمەنى د دەزگەھین حوکمیین خواندى دا دابین دكەت ل دووڤ رێکین پەرورەدی.

دووهم: دگەل زمانى كوردی و عەرەبى، زمانى توركمانى و سربانى دو زمانین فەرمینە ل وان یەكەیین کارگێرى یین كو ئەو پین د ناخفن و چریسا ئانجینین وان پێكدینین. ئەوژى ب یاسایی دەیتە رێكخست. سێھەم: بۆ ديارکرن زمانى فەرمى، ئەگەر بواری یاسایی بۆ بكارئینانى د ھەرێمى دا ھاتە دیتن، پشت بەستن ب ماددەیا ۴ یى دەستووری فیدرالى.

ماددەیا: ۱۵

ھەرێما کوردستانى پشت بەستە ب سیستەمى ئابۆرى ئازاد و رێك بۆ پاوانكرن و ئیستىغلالى ناهیتە دان و مملانى یا ئازاد و رەوا دئ ھیتە دابینكرن.

ماددەیا: ۱۶

حوکمەتا ھەرێمى ل سەر بنەمایین ئابۆرى یین سەرەدەم، چاکسازیا ئابۆرى یا ھەرێمى ب ستوین خۆڤە دگربت پشخەمەت زیندیکرنا ژێرخانەیا ئابۆرى و گەشەپندان و ھاندانا بەرھەمینانى ل ھەموو کەرتین جودا، ئەقەزى ل دووڤ یاسایی دەیتە رێكخست.

ماددەیا: ۱۷

یەكەم: سامانین گشتى ل ھەرێمى ملكى گەلێ کوردستانى یە و حوکمین تابیەت ب پاراستن و رێقەبرن و مەرچین سەرەدەریكرن و ئەو سنۆرین دیت تیندا دەست ژ پشکەكى بەیتە بەردان دئ ب یاسایی ھیتە رێكخست.

دووهم: سامانین سروشتى و ناقا ل سەر ئەرد و ژێر ئەرد و كانزاییین نە ھاتینە دەرتخست و كانیستین (منجم) دەرتخستنا بەر و كانزایان سامانەكى نەتەوہیینە بۆ ھەرێمى و دەرتخست و برێقەبرن و مەرچین رفتار و سەرەدەریكرنا وان ب یاسایەكى دئ ھیتە رێكخست كو بەرژەوندیا بەرەبایی نوکە و داھاتی بپارتیت.

دەرازینگا دوئ

ماف پشکا یەكى مافین مەدەنى و سیاسى

ماددەیا: ۱۸

ھاوالاتى ل بەرامبەرى یاسایی د ماف و ئەركان دا وەكەفن، بى جوداھیا د ناقەرا وان دا، ب ئەگەرێ رەگەز، نیر و مئ، رەنگ، زمان، پێگەئى كۆمەلایەتى، ئایین، مەزھەب، بارئ ئابۆرى، بارئ كۆمەلایەتى، یان ژتیانیا سیاسى و ھزرى.

ماددەیا: ۱۹

ھەموو كەسەكى مافى ژيان و ئیمنایى و ئازادى ھەبە، و نابت كەس ژ قان مافان بى بەر بیت، یان بەیتە سنورداركرن، ھەكەر ل دوڤ یاسایی و ب بریارەكا لایەنەكى دادوورى یى تابیەتمەند نەبیت.

ماددەیا: ۲۰

ھەلیخستنا دەلیقەیا ب وەكەقیانە بۆ ھەموو وەلاتیین ھەرێمى، مافەكى دابینكرییە و دقیا دەستەلاتین ھەرێمى پتیرابوونین پیدقى بۆ ب جەینانى وەرگرت.

ماددەیا: ۲۱

ئافردت یەكسانە دگەل زەلامى و نابیت جیاوازی دژى وئ بەیتەكرن و حوکمەتا ھەرێمى ھەموو وان مافین مەدەنى و سیاسیین د فئ دەستووری دا و د وان پەیمان و رێككەقتنامەیین نیڤ دەولەتى دا ھاتین كو دەولەتا عیراقی پەسەندكرین دابین دكەت، ھەروەسا دقیت ھەر تشتەكى ب ئاستەنگ بەیتە دانان ل بەرامبەر وەكەقیانە وان د ژيانا كۆمەلایەتى و رەوشەنبیری و ئابۆرى و سیاسى دا بەیتە لادان.

ماددەیا: ۲۲

یەكەم: فیتكرن مافەكا، حوکمەتا ھەرێمى بۆ ھەمى وەلاتیان دابین دكەت، بى جوداھى و قوناغا خواندا سەرەتایی ئیلزامییە و حوکمەتا ھەرێما کوردستانى پتگیرە ب نەھیلانا نەخواندەوارى د ناڤ سەرجم تەمەنن جیاواز دا ب نیر و مئ قە.

دووهم: حوکمەتا ھەرێمى خواندان ب ھەرودەى ل ھەموو قوناغین سەرەتایی و ناڤنجى و ئامادەى و زانكوی و خواندان پیشەى و تەكنىكى دا دابین دكەت و پتگیرە ژى ب گەشەپیدان و ھاندانا توژاندنا زانستی بۆ مەرەمیت ئاشتیانە و مەدەنیانە و چاڤدیریا سەرکەفت و داھیتان و نووکاری د ھەموو دياردەبەكا بلیمەتى دا دكەت.

سێھەم: خواندنا تابیەتى و ئەهلى ب یاسایی دئ ھیتە رێكخست.

ماددەیا: ۲۳

یەكەم: ھاوالاتیین ھەرێمى مافى پشکداریکرنى ھەبە، راستەوخۆ یان ب رتیا نوونەرتن خو یین ھەلبژارتى د رێقەبرنا كاروبارین گشتى ب شێوہەكى ئازادانە. ھەروەسا مافى پشکداریکرنى د ھەلبژارتین گشتى و ريفراندۆم و ھەلبژارتین ئەنجومەنن خوجھان و باژێرقانیان و دەستەیین ئەھلى، دگەل وەرگرتنا پۆستین گشتى ب وەكەڤى. ل دووڤ وان مەرچین یاسا دەستیشان دكەت و ل سەر بنەمایین دانا دەلیقنى ب وەكەقیانە.

دووهم: د ھەلبژارتنا پەرلەمانى ھەرێما کوردستان- عیراقى و ئەنجومەنن خوجھى و باژێرقانیان دا رێژەبەك بۆ ژنان دئ ھیتە تەرخانكرن كوژ ۲۵٪ یا كورسیان كیتەر نەبیت.

ماددەیا: ۲۴

سزادان كەساتیە، ئازادى و شكۆمەندیا مروڤى د پاراستینە.

ماددەیا: ۲۵

نەتاوان ھەبە و نە سزا، ھەكەر ل دووڤ دەقەكى یاسایی نەبیت. ھیچ كریارەك ژى ب بەر سزادانئ ناكەڤیت ئەگەر د دەمئ ئەنجامدانئ دا د یاسایی دا ب تاوان نە ھاتیبیتە دانان و نابیت سزایەكى توندتر ژ وى سزایین د دەمئ ئەنجامدانان تاوانئ دا بەركار، ل سەر گونەھارى بەیتە بچە ئینان.

ماددەیا: ۲۶

دادووری ل بەرامبەر دادگەھەكا تابیەتمەند دا،

مافەكى پاراستى و دابینكرییە بۆ ھەموو وەلاتیان.

ماددەیا: ۲۷

گونەھبار بى گونەھە ھەتا دەمى د دادگەھكرنەكا دادپەروریا یاسایی دا تاوانا وى دەیتە سەلماندن.

ماددەیا: ۲۸

مافى داكۆکیكرنى ژ خۆ، پسرۆزە و د ھەموو قوناغین قەكۆلینى و دادگەھكرنى دال دووڤ حوکمین یاسایی.

ماددەیا: ۲۹

ھەر كەسەكى د پتیرابوونین دادوورى و کارگێرى دا مافى ھندئ ھەبە ب دادپەرورەیانە رفتار د گەل دا بەیتەكرن و نابیت رفتارا خراب یان بكارئینانا ئەشكەنجەیا جەستەیی یان دەرورنى یان سەرەدەرییا نە مروڤانە د گەل دا بەیتەكرن و دانپیدانا ب ژۆرى یان ب گەفان یان ب ئەگەرئ ئەشكەنجەدانئ یان بەلین پیدانئ و ترساندنئ ناهیتە وەرگرتن. زیان قێكەقتى ژى دشتت داخووا قەرەبوكرنا وئ زیانا جەستەى و دەرورنى بەكەت یا قئ كەقتى و رادەیا وئ قەرەبوكرنى ل دووڤ یاساى دئ ھیتە دياركرن.

ماددەیا: ۳۰

یاسایی كارتیکرن ل سەر رابردووی نیە. ئەگەر دەقەكى یاسایی بەرقەزئى نەبیت. بەلئ ئەڤ بەدەرە (استشائ) ژ وان یاسایی تابیەت ب باج و (رەسم)ان قەناگرت.

ماددەیا: ۳۱

یاسایا سزادانى كارتیکرن ل سەر رابردوى نابیت، ب تنئ ئەگەر د بەرژەوندییا گومانلیكرى دا بیت.

ماددەیا: ۳۲

لایەنئ قەكۆلینى دقیت دۆسیا قەكۆلینا سەرەتایی بیختە بەردەستى دادوورى تابیەتمەند، د ماوہبەكى دا كو ژ بیست و چوار دەمرمیتران دەرناز نەبیت، ژ وى دەمى كو گونەھبار دەیتە دەستەسەركرن، ئەڤ ماوہبە ژ یەك جارى پتر ناهیتە دپتكرن و دقیا بۆ ھەمان ماوہى ژى بیت.

ماددەیا: ۳۳

یەكەم: كەس ناهیتە بندەستكرن و كەس ژى بىن فەرمانا لایەنەكى دادوورى تابیەتمەند دەستەسەر یان بەند یان زیندانى ناهیتەكرن، ئەوژى دئ ل گۆردى یاساى بیت.

دووهم: دەستەسەركرن، بەندكرن، یان زیندانیکرن ژ دەرقەى وان جەین كول دووڤ یاسایی بۆ قئ مەبەستى ھاتینە دياركرن، قەدەغەبە و دقیت جەژى ب بەر چاڤدیرەكا تەندروستى و كۆمەلایەتى بەكفن و ل ژیر دەستەلاتا دەزگەھین حوکمى دا بن.

ماددەیا: ۳۴

دادگەھ ل سەر خەرچیا حوکمەتى د ھەردو قوناغین قەكۆلینى و دادگەھكرنى دا پارێزەرەكى دانیت بۆ داكۆکیكرنى ژ گونەھبارئ ب ئەنجامدانان تاوانەكى یان گونەھەكى، ئەگەر پارێزەرەك نەبیت داكۆكسى ژى بەكەت.

ماددەیا: ۳۵

یەكەم: ئانجیگەھ و ئەو جەین ھەڤ شێوہى ئەوئ نە دئ ریز ئیھیتە كرتن و پشیلكرن یان چوونا ناڤ وان پشكنین، یان چاڤدیریکرنا وان دروست نینە، ب تنئ د وان حالەتان دا نەبیت كو یاسایی دەستیشان كرن.

دووهم: ب بئى یاسایی نابیت ھیچ كەس یان تشتین وى بەیتە پشكنینكرن.

ماددەیا: ۳۶

ئەو كەسى دەیتە دەستەسەركرن د قیا دەملدەست ل سەر ھۆكارین دەستەسەركرنا وى بەیتە ئاگەھداركرن، ھەروەسا د قیا ئیکسەر ل سەر گونەھا ئاراستەى وى دەیتەكرن بەیتە ئاگەھداركرن.

ماددەیا: ۳۷

نابیت زیندانى ب ئەگەرئ توخمى، رەنگى، رەگەزى، ئایینى، بىر و بوچوونین سیاسى. بنیاتن نەتەوہیى، كۆمەلایەتى، سامانى، جەئ ژ داكیوونى، یان ھەر ئەگەرەكى دى، سەرەدەریا جیاواز د گەل دا بەیتەكرن.

ماددەیا: ۳۸

رێزل باوہرین ئایینى و بنەمایین رەوشى یین ئەو پێكھاتەیین زیندانى ژى ھاتى دەیتەكرن.

ماددەیا: ۳۹

پشكیشكرنا داخووازی و سكاللا بۆ دەزگەھین ھەرێمى مافەكى رەواىین وەلاتیانە و پیدقىیە دەستەلاتدار د ماوہبەكى دا كوژ پاژدە رۆژان دەرناز نەبیت، بریارئ ل سەر بەدن، و وەرەگرتنا وان ژ بەر ھەر ئەگەرەكى بیت، یان بریار ل سەر نەدان بئى بەھانەپەكى رەوا دئ وان توشى پەرپسیراریا یاسایی كەت.

ماددەیا: ۴۰

پهنا بهرئى سياسى ب زوړى ناهيته زفراندن بؤ وى ولاتئ زئ رهځي.

ماددهيئ: ٤١

حکومه تا کوردستان- عيراق ريزگرتنئ ل مالباتين شههيدين بزافا زرگاربخوازا گهلئ کوردستاني و پيشمه رگه و مالباتين قوربانين نئفحال و بومبهارانکرنا کيميايي و نهوئين ب وان نهگهران توشى کيم نهنداميبيا بهردهوام بووين ب ستويي خوځه دگريت.

ماددهيئ: ٤٢

ريک بؤ هيچ کيسانهکي يان ريزهزکئ کو بيرا شوفيني، فاشى، رهگهز پرسستى، تيرورستى، کافرکرن، پاکتاوييا نهژادى يان تايغه گهرى ب خوځه بگريت ناهيته دان. ههروسا هاندهرئ وان بيت، يان ريکئ بؤ وان خوش بکته، يان ب شکوهمندى تمه ماشهيا وان بکته، يان پروپاگندئ يان بهانه يان بؤ بسينيت. دهزگابيين کوردستان- عيراق زئ دئ پيگير بن ب بهرنگاربونوا تيرورئ ب هممو شيوه يان و کار دکهن ب پاراستنا ناخا ههريمئ ژ هندنئ کو بيسته باره گايئ وان يان رئ يا دهريزونوا وان يان مهيدانا چالاکيين وان.

يشکا دووي مافين نابورى و کومه لايه نى و رهوشه نيبورى

ماددهيئ: ٤٣

کارکن مافين ههرو ولاتيهکيه و پيدځيه دهلبقهيا ب دهستغه نينانا ژيارئ بؤ بهيسته پهيداکرن ب نه نجامدانا نهوى کارئ نهو ههلدبژيرت و ب نازادى وى بځيت.

ماددهيئ: ٤٤

حکومه تا ههريمئ بهرنامه يي ناراسته کرن و راهينانا هونهرى و پيشه يي بؤ پهيداکرنا دهلبقهيا کارى داين دکته.

ماددهيئ: ٤٥

کريکارى مافئ کرييا يهکسانى بهرامبهر کارئ يهکسان ههيه. ب ياسايئ پهيوه ندييا کريکارى و خودانئ کارى ل سهر بنه مابين نابورى دئ هيتسه ريکخست و پيدځيه ريسايا دادپهروهر ييا کومه لايه نى و پاراستنا کريکاران ژ چهوساندى بهرچاف بهيسته وهرگرتن.

ماددهيئ: ٤٦

کريکاران مافئ يهکسانين ههيه بؤ بدهستغه نينانا ههرو ولاتيهکيه بهريزونونى بؤ پله يين بلندتر و گونجاى. بيتى بهرچاف ودرگرتنا هيچ تستهکى ژ بلى سالين خزمتئ و شيانين کهسى.

ماددهيئ: ٤٧

حکومه تا ههريمئ مافئ دامه زراندا سهندیکا و يهکيتى يين پيشه يي ب شيوه يهکئ نازادانه و چونا دکهل وان مسوگر دکته، نهفه زئ دئ ب ياسايين هيتسه ريکخست.

ماددهيئ: ٤٨

خوداندارى (ملکداريا) تايهت پاراستيه، نايبت ژ کهسى بهيسته ستاندى، ب تنئ نهگه ر ب مه بهستا مفايئ گشتى و ب قهره بکرنه کا دادپهروهرانه يا ب لهز نهبيت کو بهرى دهسته سهر داگرنا ملکئ وى يان ل دهيم دهرت سهرداگرتنئ بؤ بهيسته دان، نهفه زئ ب ياسايين دهيتسه ريکخست.

ماددهيئ: ٤٩

خيزان، يهکييا کومه لايه نى سروشتى و بنچينه ييه د جفاکى دا، و مافئ وئ يه حکومهت و جفاک پاريزگار يئ لئ بکن، لهوما: يهکهم: نايبت گرته ستيا ههفرنينئ بهيسته موزکرن، ههکهر ب رازببونوا تمه ماما ههردو لايه نين ههفرنينئ نهبيت و بئ خورتيلکرن.

دووم: حکومهت پاراستنا دايکينين و زاروکينين و پيرين ب ستويي خوځه دگريت و جفاتهکا شيره تکارى بؤ کاروبارين خيزانئ دئ هيتسه دامه زراندى.

سپيهم: زاروکان مافئ پهروهره و سهر پهرشتيکرن و فترکرئ ل سهر باب و دايکان ههيه، باب و دايکان زئ مافئ ريز ليگرتن و چاقدتريئ ل سهر زاروکين خو ههيه. ب تايهتنئ د حالته تئ دهستورتى و پهککفته يئ و پيربونئ دا.

چوارهم: چهوساندا زاروکى ژ لايئ نابوريقه قهدهغهيه. حکومه تا ههريمئ پيرابونوين پيدځي بؤ پاراستنا وان دئ ب خوځه گريت.

پينجهم: هممو شيوه يهکئ جباوازى و توند و تيرئ و (تعسف) نه حقه دى د ناف کومه ل و قوتابخانه و خيزانئ دا قهدهغهيه.

شهشم: حکومه تا ههريمئ دامه زراندا خانه يين تايهت بؤ چاقدتريکرن و پاراستنا نهوان ناهره تان داين دکته کو ب هوکارين کومه لايه نى ناراميا خيزانئ ژ دهست دايه.

ماددهيئ: ٥٠

ههرو ولاتيهکى مافئ چاقدترييا ساخلمه يي ههيه، و دځيت حکومه تا ههريمئ شيوه يي پاريزگار بکرن و چاره سهرکرئ دايبن بکته و ب گوهرى شيانان مافئ وان کهسان دايبن بکته نهوئين ب نهگهرئ بارودوخئ وان کود دهستئ وان دا نهبوويه ژيدهرئ ژيارا خوژ دهست داينه، د حاله تا نهخوشى و پهککفته نئ و پيرين و بيژينئ و ژفرين دا.

ماددهيئ: ٥١

يهکهم: حکومه تا ههريمئ پيگيره ب گرنگيدان ب ساخلمه ميبيا گشتى، ب دروستکرنا نه خوشخانه و سازين ساخلمه يي و خانه يين چاقدترييا کومه لايه نى بؤ دانعه مران و شيوه يي خوپاراست و چاره سهرکرئ زئ دايبن دکته.

دووم: تاکه کهس و دهزگه هين نه هلى دشتين نه خوشخانه و خانه يين چاره سهر يئ يين تايهت دروست بکن ل ژير چاقدترييا دهزگه هين تايهتمه ند يين حکومه تا ههريمئ، نهوژئ ب ياسايئ دئ هيتسه ريکخست.

ماددهيئ: ٥٢

يهکهم: کهمته ندام، مافهکئ رهسهنئ وى يه کور ريز ل مرؤقا به تيبيا وى بهيسته گرتن. ههروسا هر ج بيت نهگهرئ کهمته ندامبونوا وى ل ههرو ناستهکى دا بيت، هممان نهو مافين بنه رت يين وه لات يين ههفته مه يين خو ههيه و مافئ وى يه ژيانهکا ژ هه زئ کول دووځ شيانان سروشتى بيت به ته سهرى.

دووم: کهمته ندامى مافئ چاره سهر ييا نوشدارى و دروونى و فسيرون و دامه زراندى و سود وهرگرتن ژ نه ندامين دروستکرى و ناميرين شيان بهخش و هممو وان تشتين ههين کو گه شه يي ب شيان و زيره کيبيا وى ددهن ههتا نهو پهريئ سنوران بؤ هندنئ تيهکله يئ ب کومه لئ بکن.

سپيهم: کهمته ندامى مافئ وى يه د سه رجهم قوناغين پلاندا نانا نابورى و کومه لايه نى دا، پيدځين تايهت يين وى ل بهرچاف بهيسته وهرگرتن.

چوارهم: کهمته ندامى مافئ وى يه ژ ههرو چهوساندهکئ بهيسته پاراستن، يان ژ ههر سيسه مهکى يان سهردهه ريبهک کو سروشتهکئ جودا کارى يان نه ههقيم تيدا بيت، يان ژ شوکداريا وى کيم بکته.

پينجهم: حکومه تا ههريمئ گرنگيدان ب زمانئ ناماژه و نقيسين ب رئ يا (برائل) بؤ وان کهس يين ب نهگهرئ کهمته نداميبيا له شى پيدځي پئ هه ي ب ستويي خوځه دگريت.

ماددهيا: ٥٣

حکومه تا ههريمئ چاقدترييا زانکويين کوردستانئ و پاريزگارييا ههرهم و پيگه يئ کهسايه تيا وان يا مهعنه وى د چارچوقئ ياسايئ دا ب ستويي خوځه دگريت.

ماددهيئ: ٥٤

يهکهم: حکومه تا ههريمئ چاقدتريکرنا زانست و نهدهب و هونه ر و هاندانا توژينا زانستى ب ستويي خوځه دگريت.

دووم: ههر کهسهکى مافئ وى يه پشکداريئ د ژيانا رهوشه نيبورى دا بکته و مفاى ژ پيشکهفتين زانستى و پيغه چونوا وان بسينت و مفاى ژ پاريزگار ييا ياساى د بهرزه وهنديا ماددى و مهعنه وى يا ژ نه نجامئ ههر کارهکئ زانستى يان هونه رى يان نهده ي يئ وى دا وهريگريت.

سپيهم: ههر کهسهکى، مافئ وييه د فهکولينين زانستى و چالاکى يين داهينه رانه دا نازاد بيت. چوارهم: حکومه تا ههريمئ پاريزگار بکرن ل مافئ ملکداريا داهيتانئ و نهخشه و نمونه و نيشانين تومارکرى و نافئ بازگانئ و کارين نهده ي و هونه رى و زانستى ب ستويي خوځه وهردگريت.

ماددهيئ: ٥٥

حکومه تا ههريمئ کوردستانئ چاقدترييا نوويپيگه هشتيان و لاوان ب ستويي خوځه دگريت، نهوژئ ب هندنئ کو:

يهکهم: ژ چهوساندى و قاريبونئ بپاريزت. دووم: د هممو بيفان دا گه شه يي ب شيانين وان بدهت و وهراړئ بيخسته دهسته لاتا وان و بهره يين وان خورت بکته و هاندانا چالاکين وان بکته.

سپيهم: ژ لايئ پهروهره يئ شه ناماده بکته و بهايين رهوشئ و نيشتمانى يين رهسن تيدا مکوم بکته و گيبانئ دهست پيشه يي وهشاريا وان ب کهلتورى، ميژويي و خه باتگيرى ومروځانه يئ نه ته ويا وان بچه سپينيت.

چوارهم: دهلبځئ ل بهرامبهرى وان خوش بکته دا کو بهره يين وان د پشکداريکرنا پروژي و هراړا نابورى و کومه لايه نى وروشنيرى دا بکهفته کارى.

پينجهم: دانانا بهرنامه و پلانان داکو بهرپرسبارى بکهفن ددهست دا ورولي خو هه زئ ده جفاکى دايگزين. شهشم: هاندانا دهست پيشه يين تاکه کهسى ب کومه ل بدهت و گرنگيئ بدهته داهيتانين وان و

بنگه هين پيدځي دامه زرينيت بو چاقدتري و پشته فانیکرنا ماددى ومهعنه وى يا وان.

ههفته م: گيبانئ هاريکاريئ و ههفکار يئ و پياده کرنا ديوکراسيانه دناف و اندا هان بدهت و بو وان خوش بکته و مفاى ژ دهيمئ قالا وهرگرن ب شيوهکى کو بهره مهيه تر بيت و شيان و شاره زايين وان پيشيخت.

ماددهيئ: ٥٦

وهرزشکرن مافئ ههروه لاتيهکيه و دځيت حکومه تا ههريمئ هاندانا چالاکي يين وهرزشى يين وان بکته و پيدځين وان داين بکته.

ماددهيئ: ٥٧

يهکهم: پاريزگار بکرن ژ ژينگه يئ (نهرد، ناف، ههوا، رووهک، گيبانه وهر) بهرپرساتيا هممو کهس يين سروشتى ومهعنه وييه، ونه وئ زيانئ ب ههر يهک ژوانان بگه هينيت، دئ بهرپرسبار بيت ژ چاکرنا وئ، ژبلى بهرپرسباريا وى يا سزايئ ل دويف ياسايئ.

دووم: هاولاتى مافهکئ بنه رته ههيه دنازادى و يهکسانين دا و دبارودوخهکى ژيارا گونجاى و سهقايهکئ کومه لايه نى و نابورى يئ وهسا دا کو ژيانهکا شهرفمه ندانه و خوش بو داين بکته، و نه رکن ل سهر ملئ وى يه ژينگه هين بپاريزت و باشتر لئ بکته بو بهرزه وهنديا بهرهبايين نوکه و نايده ي.

سپيهم: چاره سهر کرنا ژيدهرين پيسکرنا ژينگه يئ و کيمکرنا وان دستويي حکومه تا ههريمئ دايه، پيشه مهت هندنئ زئ خهباتئ دکته بو پيشخست و پاراستنا دارستانان و بهرفره کرنا پاناطيا وان و پاراستنا دهقهر و کهمه را کهسکا ناف باژيرى و دهروبه رين باژيران و پيششه برن و بهرفره کرنا دروستکرنا باخچه يين گشتى و پوانين سروشتى بو پاراستنا گيبانه وهران وگيبا و بهره مئ سروشتى و نه هيلانا نافکرنا ناقاهى و دامه زراندى و بکارينانا نامير و مهکينه يان د پوانين سروشتى دا.

ماددهيئ: ٥٨

دځيت حکومه تا ههريمئ ريکين پيدځي بگريت بو پاراستنا بهکار بهران (مسته لک) و هاندانا وان بکته بو هندنئ بشين بهرگريئ ژ خه بکهن ب پهيداکرنا ريکين ياساى بو دامه زراندى يهکيتى و کومه لايه نى تايهتمه ند ب قئ مه بستئ.

يشکا سپى نازادى

ماددهيئ: ٥٩

ههر کهسهکى ماف د نازاديا راو راده برينئ دا ههيه.

ماددهيئ: ٦٠

حکومه تا ههريمئ نازاديبا بهلافکرئ وچاپ و روژنامه گهرى و مافئ کومبونئ و خونيشاندى و مانگرتن ناشتيانه داين دکته، نهفه زئ ب ياسايين دئ هيتسه ريکخست.

ماددهيئ: ٦١

نازاديبا گه هاندن و نامه گوهرين ب پوسته وى و برووسکئ و تيله فونئ و نامه يين نه لکتورنى و نهوئين دى پاراستى يه و نايبت بهيسته چاقدتريکرن يان گوهدارى لئ بهيسته کرن يان بهيسته ناشکراکرن. بنتئ ههکهر ژ بهر پيدځيهکا ياسايئ يان ناسايئ دا نهبيت نهوژئ ب بريارا داده رى.

ماددهيئ: ٦٢

وهلاتي يين ههريمئ کوردستانئ دهسفه رکرن يان ناکنجيبسونئ ل دهرفه ي ههريمئ و قه گهريانا وان دنازان.

ماددهيئ: ٦٣

ههر کهسهک ب شيوه يهکئ ياسايئ د ههريمئ دا بيت مافئ هاتن و چونئ ب شيوه يهکئ نازادانه ههيه و دديارکرنا جهئ ناکنجيبسونئ دا نازاده و نايبت سنور بو قئ مافئ بهيسته دانان تنئ ژ بهر پيدځيا پاراستنا ناسايشا نه ته وى يان داب و نه رته کئ گشتى يان نه ندروستيا گشتى يان ماف و نازاديا کهس يين دى نه بيت ل دويف ياساى.

ماددهيئ: ٦٤

حکومه تا ههريمئ پابه نده ب موسومکرنا رولى سازين کومه لگهها مه دهنئ و پشته فانیکر و پيشيختن و پاراستنا سهر بهخوييا وان پيشه مهت بجه نينانا نارمانجين وان، نهوژئ دئ ب ياسايين هيتسه ريکخست.

ماددهيئ: ٦٥

دين ب زورى نينه، ههر کهسهکئ نازاديبا هزر و نايين و باوهريئ ههيه و حکومه تا ههريمئ نازاديا وهلاتي يين کوردستانئ ب بسولمان و مهسحى و نيژدى و نهوئين دى داين دکته بو پياده کرنا پرستن و نه رکن و رئ و رهس يين نايين و ريزگرتن ل مزگهفت و کهنيسه و په رسته گه يين دى و پيشيختن وان.

ماددهيئ: ٦٦

رئ بو هيچ شيوه يهکئ سوخوئ يان کارکرنا ب خورتى يان دهريختن نه هه قئ (تعسفى) نا هيتنه دان و نايبت په نايئ بو بهن:

يهکهم: وهکو شيوه يهک بو نه چارکرن يان ناراسته کرنه کا سياسى يان وهکو سزايهک ل سهر بيرورا يين سياسى يان بيرورايهک ژ لايئ مهزه بهيغه بهرفشاژئ سيسستمئ سياسى يان نابورى يان کومه لايه تيئ هه يئ بيت يان ژ بهر ده برينا وان جوهره بيرورايان بيت.

دووم: وهکو شيوه يهک بو کومکرنا هيزا کارى و بکارينانا وان بو نارمانجين پيشيختن نابورى.

سپيهم: وهکو سزايهک ل سهر پشکداريکرئ دپاريتين سياسى دا.

چوارهم: وهکو شيوه يهک بو جوداکرنا ره گه زى، کومه لايه تيئ، نه ته وى، نايين، مهزه به ي يان سياسى.

ماددهيئ: ٦٧

يهکهم: نازاديبا دامه زراندى کومه له و پاريتين سياسى يان چونا ناف ريزين وان داين بکره و ب ياسايهکى دئ هيتسه ريکخست.

دووم: کهس ناهيته نه چارکرن بجه ناف پارتيهکئ يان کومه له يهکئ و ناهيته نه چارکرن دئه ندامه تيئ دا بهردهوام بيت يان دهست زئ بهردهت.

سپيهم: کومه له و پاريتين سياسى بو ريشه برنا پيکها ته و ريکخست و مافئ نه ندامين خوه دئ دپيگيرين ب پرهنسي يين ديوکراسى.

چوارهم: نايبت پارتهکا سياسى لقا پارتيهکا بياني يان سهر ب بهرزه وهندي و لايه نهکئ بياني بيت.

پينجهم: پارت وکومه له دپه يره و پروگرام و پياده کرني دا پيگيرن ب بنه مابين وان مافين پيشه مهت يين دهستورى دا هاتين و قه بوولکرنا رابا بهرامبه ر و فره لايه ن و بکارنه نينانا توندو تيرين.

شهشم: ريک بو پارت و ريکخرا و کومه له و تاکه کهسان ناهيته دان پيشه مهت بدهستغه نينانا دهستگه تيئ پارتايه تي يان هه لپزارتن يان تشتين دى، دينى يان پشکهکئ ژ ناهيروکا کيتي يين پيرو ز يان رئ و رهس يين دينى وهکو شيوه يهک ب کيمکرئ د پيگه هين سياسى يان کومه لايه تيئ کهس يين دئ بکار بيين.

ههفته م: نهو کومه لين نارمانج وکريارين وان دکهل حوکم يين ياسايين سزايان ناکوکن و هه لويس ته کئ دژئ سيسستمئ سياسايين ههريمئ و ژيانا ناشتيانه ونيزيکبون ژ پيکها ته يين نه ته و يين و نايين يين گه لئ کوردستانئ په يره و دکهن دئ هيتسه قه دهغه کرن.

ماددهيئ: ٦٨

ههر کهسهکئ مافئ پشکداريکرئ د کومبون و کومه لايه ن ناشتيانه دا ههيه و نايبت قه يد ل سهر قئ مافئ بهيسته دانان ههکهر ب ياسايين نه بيت.

ماددهيئ: ٦٩

بهلئينامه و په يمانامه و ناگادارين نيځ دهوله تي يين تايهت ب مافئ مروځيغه کو بهرى نهوژ لايئ عيراقيقه هاتينه په سه ندرکن يان دئ پاشى چيته ناف ريزين وان تمامکه رين قئ دهستورى دا.

ماددهيئ: ٧٠

بياني دئ ژ وان ماف و نازاديان مفادار ين نهوئين د بهلئينامه و په يمانامه و ريککهفتن نامه يين نيځ دهوله تي دا هاتين کو بريار ل سهر هاتيه دان و کومارا عيراقا فيدرال په سه ندرکينه، ل بهرامبه ر زئ نهو نه ر کين تيدا هاتين دئ ل ستويين وان بن.

ماددهيئ: ٧١

قهيد يان سنوردانان بهرامبه ر پياده کرنا ههر ماف و نازاديهکئ کو دقئ دهستوريدا هاتئ ب ياسايين نه بت دروست نينه، نهو ژئ ب مه رجهکى نهو قهيد و سنوردانانه کارى نهکهنه سهر گه وهريئ ماف يان نازادين، تنئ ههکهر وى راده ي بيت کو کومه لگه ههکئ ل سهر بنه مابين ديوکراسى و شکومه ندى و يهکسانى و نازادى و دادپهروهرانه نافاقرى قه بوول بکته.

يشکا حوارئ نه رکا

ماددهيئ: ٧٢

بهرگر بکرن ژ نيشتمانى و سلامه تيا ناخا وى وپاراستنا دهزگه هين دهستورى و پاريزگارى ل نيکه تيبيا نيشتمانى و کوردستانئ پيشه مهت نازادى و ديوکراسيئ نه رکهکئ پيروزه ل سهر ملئ هممو وهلاتيان.

ماددهيئ: ٧٣

پيگير بکرن ب دهستور و ياسايان و بهرچا فکرنا سيسستمئ گشتى نه رکهکئ سهرملئ هممو وهلاتي يين ههريمئ يه.

ماددهيئ: ٧٤

ريزگرتن و بهرز راگرتن سيمبولين بزافا نازادى

کومکرن.

ماددەیی: ۸۶

پەرلەمان د ساڵەکی دا دو خولیتن چوار هەبھی گرتدەدەت و پەیرهوی ناخوویی چەوانیا گرتدانا خوە دیاردکەت و ئەو خولا کو بودجەیی گشتی تێدا دەیتە بەرچاقرن، هەتا پەسەند نەکەت بدوماهی ناهیت.

ماددەیی: ۸۷

چیدییت خولا گرتدانا پەرلەمانی ل سەر داخوازا سەرۆکی هەریمی یان سەرۆکی جفتا وەزیران یان بیست و پینچ ئەندامین پەرلەمانی ب ماوهیەکێ کوژ سیە (۳۰) روژان زیدەتر نەبیت، بهیته درێژکرن بو ئەنجامدانا وان ئەرکین پیدی ب فی ماوهیی هەبی.

ماددەیی: ۸۸

رێژیا ئامادەبوونا یاسایی (نیساب) د پەرلەمانی دا ب ئامادەبوونا پتریا رەها یا ئەندامین پەرلەمانی بجه دەیت و بریارین وی ب پتریا دەنگین ئامادەبوویان دەردچن، ئەگەر دەمەکی بەروفاژی د یاسایی دا نەبیت و ئەگەر دەنگ وەکشەفن، هینگێ دئ ب وی لایین دا شکین ئەوئ سەرۆکی پەرلەمانی دەنگ دایین.

ماددەیی: ۸۹

دەه (۱۰) یان پتر ئەندامین پەرلەمانی ماف هەبە پیشنیاسا پروژەیی یاسایەکی یان بریارەکی پیشکش بکەن.

ماددەیی: ۹۰

یەکم: ئەندام پەرلەمانی ماف هەبە پرسبارئ ژ سەرۆک وەزیران یان ژ جیگرئ وی بکەت سەبارەت ب وان کارین تایبەت ب ئەنجومەن وەزیران یان یەک ژ وەزارەتە، و یاسایا پەرلەمانی و پەیرهوی ناخو وئ ریکخستنی ب ستورین خو قەدگرت.

دووم: دەه (۱۰) ئەندامین پەرلەمانی ماف هەبە ژ سەرۆک یان ژ ئەندامین ئەنجومەن وەزیران پیرسن، دان وستاندن ل سەر لێرسین پستی هەشت روژان ژ روژا گەشتنا داخوازی بو سەرۆکی ئەنجومەن وەزیران دەیتە ئەنجامدان و ئەگەر ئەنجام لێرسین داخوازا کیشانا باوەرین بیت ژ سەرۆکی ئەنجومەن وەزیران یان ژ وەزیرەکی کیشانا باوەرین دئ ب رازیبونا دوو ل سەر سئ ۲/۳ ژ ئەندامین پەرلەمانی بیت و بو وەزیری ژئ دئ ب پتریا رەها یا ئەندامین پەرلەمانی بیت.

ماددەیی: ۹۱

ماف و ئمتیازین سەرۆکی پەرلەمانی و جیگر و سکرتری گشتی و ئەندامین پەرلەمانی ب یاسایی دئ هیته دیارکرن.

ماددەیی: ۹۲

یاسایی پەرلەمانی و پەیرهوی ناخو دئ درێژیا چەوانیا کارکرن ل پەرلەمانی و گرتدانا روونشتین ئاسایی و نەناسایی و حالەتین دوماهی ئینانا ئەندامەتیی و چەوانییا پرکرن کورسیین چولگری دیارکەت.

ماددەیی: ۹۳

پەرلەمان ئان دەستەلاتین ل خواری بریقه دەت: یەکم: بریاردان ل سەر کیشین چارەنقیسی بین گەلئ کوردستان - عیراق.

دووم: پەسەندکرنا پیشیازا هەموارکنا دەستورئ هەریمی، ب پتریا دوو ل سەر سئ ۲/۳ یا ژمارەیا ئەندامان، ب مەرجەکی ژ مافین سەرەکی و ئەوان نازادبان کیم ئەکەت ئەوین تێدا هاتین.

سییەم:

- دانانا یاسایی تایبەت ب هەریمی و هەموارکرن و پووچکرنا وان.

- هەموارکنا شیوهیی بجه ئینانا ئەوان یاسایی فیدرالی بین ژ دەرفەیی دەستەلاتین دیارکریین حوکمەتا فیدارلینە.

- دانانا وان یاسیین کو پەیرهوی دەستەلاتین هەقیسکین دناقبەرا دەستەلاتا فیدرالی و هەریمی قەهەی.

چار: لادانا سەرۆکی هەریمی یان جیگرئ وی، ب پتریا رەها یا دەنگین ئەندامین پەرلەمانی، ئەوژئ پستی گونەبارکنا وی ژ لایین دادگەها دەستوری یا کوردستانی قە ژ یەک ژ ئان حالەتین د خواریدا:

- کارکرن بەرەفاژی سووندا دەستوری.

- پیشکرنا دەستوری.

- نەپاکی (خیانەتا) مەزن.

پینچ: باوەردان ب حکومەت و ئەندامین وی و ژئ ستاندن ب پتریا رەها یا ئەندامین پەرلەمانی.

شەش: بریاردان ل سەر سیاسەتین هەقیسکین دناقبەرا حکومەتا هەریمی و حکومەتا فیدرالدا.

حەفت: چاقدیریکرنا کارین دەستەلاتا بجه ئینانئ و پرسبارکرن ژ سەرۆکی ئەنجومەن وەزیران و جیگرئ وی ل دوئی یاسایی و پەیرهوی ناخو.

هەشت: پەسەندکرنا بودجئ گشتیی هەریمە کوردستانی و ژمیریاریین دوماهی و قەگوهاست دناث پشکین بودجە یا و پەسەندکرنا هەر خەرچەکا تێدا

بەحس نەهاتیته کرن.

نەه: پەسەندکرنا پلاتین گشتی بین وەرارکرن.

دەه: دانانا باج و رەسم و هەموارکرن و پووچکرنا وان.

یازدە: یەکلارکنا دورستیا ئەندامەتیی د پەرلەمانی دا.

دوازدە: دانانا پەیرهوی ناخوویی پەرلەمانی و دیارکنا میلاکی و خەملاندنا بودجئ وی و دامەزراندنا فەرمانەریین وی و دیارکنا موچەیین وان.

سیزده: پشکینانا لێژنەتین هەر دەمە و بین بەروەخت و بین قەکولیان د وان کیشەیین ب پیدی دزانیت.

ماددەیی: ۹۴

نابیت پەرلەمان دەست ژ دەستەلاتین یاسا دانانا خوە بەرەت ژ بلی ئەوا د برگەیا (حەفتەم) ژ ماددەیی سەد و چوارتیا دئ دەستوری دا هاتی.

ماددەیی: ۹۵

یەک: ئەندام پەرلەمان (حەسانە) یا پەرلەمانی هەبە و دناخفتنی ژئ دا نازادە د سنورئ پەیرهوی ناخوویی پەرلەمانی دا دیارکری.

دوو: نابیت سنور بو نازادیا ئەندامین پەرلەمانی بهیته دانان یان چاقدیری بکەقیته سەر هەکەر ب رازیبوونا پەرلەمانی نەبیت.

سئ: نابیت ئەندامی پەرلەمانی دەمە خولا کومبوونین پەرلەمانی دا بهیته گازیکرن، قەکولین دگەلدا بهیته کرن، ئەو و مال یان نقیسینگەها وی بهیته پشکینکرن یان بهیته دەستەسەرکرن ژ لایین هیچ لایەنەکیه بیی رازیبوونا پەرلەمانی هەکەر د حالەتی تاوانا دیتی دا نەبیت.

چار: ئەندام پەرلەمان ژ دەرفەیی خولا کومبوونا بیی رازیبوونا سەرۆکی پەرلەمانی نابیت بهیته گازیکرن یان قەکولین دگەلدا بهیته کرن یان ئەو و مال یان نقیسینگەها وی بهیته پیشکینکرن یان دەستەسەرکرن ئەگەر د حالەتی تاوانا دیتی دا نەبیت و دقتیت دگەل دەستیکرنا کومبوونین خوەدا ئیکسەر پەرلەمان بهیته ئاگەهدارکرن ژ وان پیسرابوونین دەرهەقی ویدا هاتینە کرن.

ماددەیی: ۹۶

یەک: پەرلەمانی ماف هەبە ب پتریا دوو ل سەر سئ ژ دەنگین ئەندامین خوە خوە بهلەوشینیت.

دوو: پەرلەمان ب فەرمانا سەرۆکی هەریمی دقان حالەتان دا هەلەوشینیت.

- دەست ژ کارکیشانا پتر ژ نیفا ئەندامان.

- ئەگەر ل روژا بانگکرنا وان بو کومبوونی ژبو دەستیکرنا خولا هەلبژارتان هەتا ماوهیی چل و پینچ روژان ژمارا یاسایی (نیساب) قام نەبوو.

- ئەگەر پەرلەمان باوەرین نەدەتە سئ پشکەتەیین وەزیری بین پیشنیازکری بین جیبا وازین ئیک ل دوئی ئیک.

سئ: فەرمانەک دئ دەرچیت بو ئەنجامدانا هەلبژارتین پەرلەمانی کوردستانی دماوهیی (۱۵) یازدە روژان ژ روژا هەلەوشاندنا وی دا و دماوهیی دوو هەیفان بەری ب دوماهی هاتنا خولا هەلبژارتنا.

ماددەیی: ۹۷

د حالەتی هەلەوشاندنا پەرلەمانی دا یان ب دوماهی هاتنا خولا هەلبژارتان، هەلبژارتەکا نوو دەیتە سازکرن، ئەو ژئ د ماوهیەکی هەتا رادئ شیتت روژان دا ژ روژا هەلەوشاندنا وی یان د ماوهیی دوو هەیفان دا ب سەر دوماهی هاتنا خولا هەلبژارتان.

ماددەیی: ۹۸

ئەگەر ماوهیی خولا هەلبژارتنا پەرلەمانی ب دوماهی هات و ب ئەگەرئ شەری یان کارەساتەکا سروسشی دشیان دا نەبوو هەلبژارتین نوو بهیته سازکرن. پەرلەمان دئ ل سەر ئەرکین خوە بەردەوام بیت هەتا هەلبژارتین پەرلەمانەکی نوو و گرتدانا یەکمەین کومبوونا خوە.

دوو: دەستەلاتین بجه ئینانئ

یەک: سەرۆکی هەریمە کوردستانی

ماددەیی: ۹۹

یەک: هەریمی سەرۆکەک هەبە ب ناغئ ((سەرۆکی هەریمە کوردستانی)) ئەو سەرۆکی بالایی دەستەلاتا بجه ئینانئ یە و فەرماندەیی گشتی بین هیزا پیشمەرگەیه (پاسەوانین هەریمی) و نوونەرئ گەلئ هەریمی یە و د هەلکەفتین نیشتمانی ونەتەویددا نوونەرییا هەریمی دکەت و هەماهەنگی دناقبەرا دەزگەهین فیدرالی و دەزگەهین هەریمیدا دکەت.

دوو: سەرۆکی هەریمی جیگرەک دی هەبە د ئەرکین وی دا هەریکاری دکەت و د دەمە ئەنجامدەبوونئ دا جەتی وی دگری و جیگرئ فەرماندەیی گشتیی هیزا پیشمەرگەیه.

ماددەیی: ۱۰۰

سەرۆکی هەریمە کوردستانی ب دەنگدانا نەیتنی گشتی - راستەوخو، ژ لایین وەلاتیین هەریمیته دەیتە هەلبژارتن.

ماددەیی: ۱۰۱

شیوهیی هەلبژارتنا سەرۆکی هەریمە کوردستانی و مەرچین پلاوتن و چەوانیا گونەبارکرن و دادگەهکرین و حالەتین دوماهی هاتنا ماوهیی سەرۆکاتی ب یاسەکی دی هیته دیارکرن.

ماددەیی: ۱۰۲

سەرۆکی هەریمی بەری دەست ب کاربوونی دئ ئەرک و فەرمانین ئئ سووندا دەستوریا ل خواری ل بەرامبەر پەرلەمانی کوردستان - عیراق خوت:

((سووند د خوم ب خودئ مەزن، پارێزگاریی ژ ماف و دەستکەفت و ئیکەتیا بەرژوونەیین گەلئ هەریمە کوردستانی بکەم و راستگویانە و دلسوزانە ئەرکین خوە بجه بینم و پابەندی دەستورئ کوردستان __ عیراق ب))

ماددەیی: ۱۰۳

ویلايەتا سەرۆکی هەریمی چوار سالن و دبیت بو ویلايەتا دوئ ژئ بهیته هەلبژارتن.

ماددەیی: ۱۰۴

سەرۆکی هەریمی ئان دەستەلاتین ل خواری پیادە دکەت:

یەک: پیشنیازکرنا پروژەیین یاسا و بریاران بو پەرلەمانی کوردستان - عیراق.

دەریخستنا وان یاسا و بریارین پەرلەمانی کوردستانی دادیت ب ماوهیی دەه (۱۰) روژان هەر ژ روژا وەرگرتنا وان ژ لایین دیوانا سەرۆکاتی، سەرۆکی مافی نەرازیبوونی ژ هەموویی یان ژ هەندەکی هەبە و رەوانەیی پەرلەمانی دکەت بو دیوارپیداچونئ، وی دەمی بریارا پەرلەمانی قەبر دبیت و وەکو پەسەندکەری دەیتە دانان هەکەر د ماوهیی دیارکری دا دەرنەکەفت.

سئ: دەریخستنا فەرمانەکی بو ئەنجامدانا هەلبژارتین گشتی بین پەرلەمانی کوردستانی - عیراق ل دەمی هەلەوشاندنا وی، یان دوماهی هاتنا خولا هەلبژارتان. ئەقەژئ ل دوئی ماددەیی ۹۶ بیی ئی دەستوری دگەل بەرچاڤ وەرگرتنا ئەو ماددەیین د ماددەیین ۹۶ و ۹۷ دا هاتینە دیارکرن.

چار: دەریخستنا فەرمانی بانگکرنا پەرلەمانی کوردستانی ب گرتدانا روونشتنا ئیک یا خولا هەلبژارتان د ماوهیی یازدە روژان دا ژ روژا راگەهاندنا ئەنجامان ئەگەر ئەو بانگکرنا نەهاتە کرن، پەرلەمان ب خوە روژەکی پستی دوماهی هاتنا ماوهیی دیارکری دئ کوم بیت.

پینچ: هەلەوشاندنا پەرلەمانی کوردستان - عیراق ب دەریخستنا فەرمان (مەرسوم) دوان حالەتین کو دئ دەستوری یان دیاسایی پەرلەمانی کوردستانی دا هاتینە دیارکرن.

شەش: دەست ژ کارکیشانا وەزیری ل سەرپیشیازا سەرۆکی وەزیران.

حەفت: دەریخستنا هەندەک فەرمانان کو هیزا یاسایی هەبە، پستی دان و ستاندن و ریککەفتنی دگەل سەرۆکی پەرلەمانی و سەرۆکی ئەنجومەن وەزیرین

هەریمی. ئەگەر هەریمە کوردستانی و سیستەمی سیاسی یان ئیمناهییا گشتی یان د سازین دەستوری روو ب روو مەترسیهەکا تیکدەرە یا وەسا هاتن کو گەف ل قەبارئ وی بکەت و دشیان دا نەبوو پەرلەمان کوم بییت ب مەرجەکی ئەو فەرمانە دئیکەم کومبوونا پەرلەمانی دا بکەفتە بەرامبەری، ئەگەر نەکەفتە بەرامبەر یان کەفتە بەرامبەر و پەرلەمانی پەسەند نەکرن دئ سیفتا یاسایی ژ دەست دەت.

هەشت: دەریخستنا لیبورنا تایبەت ب تاوانبارنقە ل دوئی یاسایی.

نەه: پەسەندکرنا بریارا سیداردانئ، یان کیمکرین بو زیندانکرنا هەتا هەتایی.

دەه: راگەهاندنا رەوشا نەناسایی د حالەتین جەنگ.

داگیرکرن، یاخیبوون، تینکدان، کارساتین سروسشی، بەلاقبوونا پەژیان یان هەر حالەتەکی دین نەناسایی ب وی مەرجی ماوهیی ئیک ژ هەیفەکی نەبوری و درێژکرتن پاش ب قایلبوونا پەرلەمانی بهیته کرن و بو ماوهیەکی بن کو هەر جاری ژ سئ هەیفان نەبوری و ب پتریا رەها یا دەنگین پەرلەمانی بیت و ب یاسایەکی حوکمین تایبەت ب بارئ نە ناسای دئ هیته ریکخستن.

یازدە: بانگرا ئەنجومەن وەزیران بو کومبوونا نە ناسایی ل دەمی پیدی دا و ناخفتن ل دور وان بابەتین دیارکری بین کومبوونئ بو هاتیە گرتدان و سەرۆکایەتیکرنا ئئ کومبوونئ.

دوازده: ریدان بو هاتنا هیزین چەکرداری بین فیدرال ب ناف هەریمی ل دەمی پیدی ب قایلبوونا پەرلەمانی کوردستان __ عیراق. ب مەرجەکی ئەرک و جە و

ماوهیڤ مانا وان بهیته دیارکرڼ.

سپژده: سهروکي ههریتمی ب رازیوونا په‌رله‌مانی کوردستان-عیراق، ماف هه‌یه هیزین پیشمه‌رگه‌ی (پاسه‌وانین ههریتمی) یان هیزین ناسایشا ناخخو بو دهرقه‌ی ههریتمی بهنیریت.

چوارده:

1- به‌ریژیری مه‌زنتین فراکسیونا په‌رله‌مانی بهیته سپاردن بو پیکینانا نه‌جمه‌نی وه‌زیران د ماوه‌یڤ (30) روژان ژ روژا سپاردن.

ب- سه‌روکي ههریتمی به‌ریژیرکی دی بی ههمان فراکسیونیی دسپیرت کو وه‌زاره‌تی پیکینیت، نه‌گه‌ر به‌ریژیری نیکی د ماوه‌یڤ د برکه (1) یا سه‌ری دا دیارکری نه‌شیا وه‌زاره‌تی پیکینیت.

ج- د حاله‌تکی دا نه‌گه‌ر به‌ریژیری دوئی ژی نه‌شیا وه‌زاره‌تی پیکینیت، سه‌روکي ههریتمی ماف هه‌یه که‌سه‌کی دی بی کو په‌سه‌ند بکه‌ت بسپیرت وه‌زاره‌تی پیکینیت.

د- دبیت نه‌وئی ده‌یته سپاردن بو پیکینانا وه‌زاره‌تی دناڤ نه‌ندانین په‌رله‌مانی دا ببت یان نه‌ژوان ببت

پا‌زده: دهریخستنا فه‌رمانه‌کی بو په‌سه‌ندکرنا ده‌ست ژ کارکیشانا نه‌جمه‌نی وه‌زیران یان وه‌زیره‌کی پشتی په‌رله‌مان باوه‌ریڤ ژ هه‌ر نیکی ژ وان دسپیت.

شازده: دهریخستنا فه‌رمانا (مه‌رسوم) ه‌کی بو په‌سه‌ندکرنا ده‌ست ژ کارکیشانا نه‌جمه‌نی وه‌زیران یان وه‌زیره‌کی و سپاردنا وان بو په‌رده‌وامیون د نه‌کرکین خوه دا هه‌ت پیکینانا وه‌زاره‌تکا نوو.

هه‌قده: دهریخستنا فه‌رمانا (مه‌رسوم) بو دامه‌زاندنا نفیسینگه‌ها تایه‌تا ههریتمی بو کاروبارین روشنیریی و کومه‌لایه‌تی و وه‌رارکرنی دبالیزخانه و شانیدن دیلوماسی بیڼ عیراقی دا ژ دهرقه.

هه‌ژده: دامه‌زاندنا خودان پله‌یین تایه‌ت پشتی کاندیدکرنا وان ژ لایڼ وه‌زیری تایه‌مه‌ندقه ب رازیوونا نه‌جمه‌نی وه‌زیران.

نوزده: دامه‌زاندنا دادوه‌ر و سه‌روک و نه‌ندانین داواکارین گشتی، پشتی کاندیدکرنا وان ژ لایڼ نه‌جمه‌نا دادوه‌ریا ههریتمی هه.

بیست: به‌خشینا پلین سه‌ریازی بو نه‌فسه‌ریڼ پیشمه‌رگه (پاسه‌وانین ههریتمی) و هیزین ناسایشا ناخخو و دهریخست و خانه‌نشینکرنا وان ل دوپف یاساین به‌رچاڤکرڼ.

مادده‌یڼ: 105

موچه و دهرماله‌یین سه‌روکي ههریتمی و جیگرڼ وی ب یاسایڼ دئ هیته دیارکرڼ.

مادده‌یڼ: 106

سه‌روکاتیا ههریتمی دئ دیوانه‌ک هه‌ببت، کو پیکهاته و نه‌کرکین وی ب یاسایڼ ده‌یته دیارکرڼ.

مادده‌یڼ: 107

یه‌ک: نه‌گه‌ر سه‌روکي ههریتمی ده‌ست ژ کاری فه‌کیشا یان چو به‌ر دلوقانیا خودی یان توشی په‌که‌فتیه‌کا هه‌رده‌می بو سه‌روه‌کی دی ب ههمان ریکا کو دئی ده‌ستوری دا دیارکری دئ هیته هه‌لبژارتڼ. دوو: نه‌گه‌ر پایه‌یا سه‌روکي ههریتمی کوردستان چول بوو، سه‌روکي په‌رله‌مانی نه‌رک و فه‌رمانین وی دبیت هه‌تا سه‌روه‌کی نوو، ب ههمان شیوه‌یڼ دئی ده‌ستوری دا هاتی ده‌یته هه‌لبژارتڼ.

سی: ل ده‌می نه‌ئاماده‌بوونا سه‌روکي ههریتمی کوردستان یان وه‌رگرنا بیته‌نه‌دانئ جیگرڼ وی نه‌کرکین وی بجه‌ دبیت.

دوو: نه‌جمه‌نی وه‌زیرین ههریتمی کوردستان

مادده‌یڼ: 108

نه‌جمه‌نی وه‌زیرین ههریتمی کوردستان ده‌سته‌لانا بجه ئینانی و کارکیریه د ههریتمی دا و ل ژیر چاڤدیری و ناراسته‌کرنا سه‌روکي ههریتمی کوردستان نه‌کرکین خوه بجه دبیت.

مادده‌یڼ: 109

یه‌ک: نه‌جمه‌نی وه‌زیران ژ سه‌روک و جیگرڼ وی و وه‌زیران پیکه‌هیت و ب یاسایڼ پیکهاتی ده‌یته دیارکرڼ.

دوو: سپاردنا به‌ریژیری بو پیکینانا وه‌زاره‌تی دئ ل دوپف حوکمین برکه‌یا چواری ژ ماده‌یڼ (104) څ ژ فی ده‌ستوری ببت.

سی: سه‌روک وه‌زیرین هاتیته سپاردن ژ نه‌ندانین په‌رله‌مانی کوردستان یان ژوان که‌سین دئ بیڼ مه‌رجین نه‌ندامه‌تیا په‌رله‌مانی تیدا هه‌ی جیگرڼ خوه و وه‌زیران دیارده‌کته.

چوار: سه‌روک وه‌زیرین هاتیته سپاردن لیسته‌کی ب ناڤین نه‌ندانین وه‌زاره‌تا خوه پیشکیش سه‌روکي ههریتمی دکه‌ت ژ بو په‌سه‌ندکرڼی.

پینج: پشتی په‌سه‌ندکرنا سه‌روکي ههریتمی، سه‌روک وه‌زیرین هاتیته سپاردن و نه‌ندانین وی وه‌زاره‌تا خوه پیشکیشی په‌رله‌مانی دکه‌ت و داخوازا

باوه‌ریپیدانی بو دکه‌ت.

شه‌ش: سه‌روکي نه‌جمه‌نی وه‌زیران سه‌روکایه‌تیا روونشتنا نه‌جمه‌نی دکه‌ت، تنی دوان روونشتان دانه‌ببت نه‌وین سه‌روکي ههریتمی تاماده دبیت.

مادده‌یڼ: 110

سه‌روک و نه‌ندانین نه‌جمه‌نی وه‌زیران پشتی باوه‌ری بی ده‌یته دان و به‌ری ده‌ست ب کاریت د نه‌رک و فه‌رمانین خوه‌دا نه‌فی سووندا ده‌ستوری ل به‌رامبه‌ر په‌رله‌مانی دخوت.

(سووند ب خودی مه‌زن دخوم کو ب دلسوزی نیکه‌تیا گه‌ل و ناخا کوردستانا عیراقی بیاریژم و ریژی ل ده‌ستور و یاساین به‌رچاڤ وه‌رگری بگرم و به‌رزه‌وندیا گه‌لی ب تمامی ل به‌رچاڤ وه‌رگرم))

مادده‌یڼ: 111

دیپکینانا نه‌جمه‌نی وه‌زیرین ههریتمی کوردستان دا نوونه‌راتیا دا په‌روه‌رانه‌یا نه‌ته‌وه‌یین ههریتمی ل به‌رچاڤ ده‌یته وه‌رگرڼ.

مادده‌یڼ: 112

وه‌زیر ل به‌رامبه‌ر په‌رله‌مانی کوردستان د هه‌قیشکن سه‌بارته به‌ریساریا وان د کاروبارین گریډای ب نه‌جمه‌نی وه‌زیرانه و هه‌ر وه‌زیره‌کی ژ ب تنی په‌ربرسه ژ کارڼ وه‌زاره‌تا خوه و هه‌ر نه‌وه‌ری به‌ریساری نیکی و راسته‌خویه ژئ.

مادده‌یڼ: 113

نه‌جمه‌نی وه‌زیران نه‌ف ده‌سه‌لات و تایه‌مه‌ندیڼ خواری بکار دینیت یه‌ک: ب جهنپانا یاسا و بریار و رینامین دگه‌ل پارژگارکرنا ناسایشا ههریتمی و سامنی گشتی.

دوو: پشکداری دگه‌ل سه‌روکي ههریتمی کوردستان دا، کو نه‌خشی سیاسه‌تا گشتی دانیت و جیه‌بجی دکه‌ت، پشتی رهامه‌ندیا په‌رله‌مانی لسه‌ر نه‌خشی ده‌یته وه‌رگرڼ.

سی: به‌ره‌فکرنا پرژرتین پلانا په‌ره‌پیدانی و جهنپانا وان، نه‌وه‌ری پشتی بریاردانا په‌رله‌مانی لسه‌ر پرژوان.

چوار: حوکمه‌تا ههریتمی کوردستان، دگه‌ل حوکمه‌تا فیدرالدا، زه‌قیین نه‌فت و گازا دهرنیخستی ژ خاکا کوردستانا عیراقی و مفا ژئ هاتیته وه‌رگرڼ ژ لایڼ بازگانیشه به‌ری 2005/8/15 و دا د په‌روه‌رانه ل دوپف بنه‌مایین دیارکری ل ماددئ 112 ی ده‌ستورئ فیدرال دا هاتڼ، بیته دابه‌شکر نه‌قه ژئ دئ ب یاسایه‌کی هیته ریکخستن، پیغه‌ری به‌ره‌می بازرگانی بو مه‌به‌ستین جهنپانی حوکمی فی برکه‌ی دهره‌ینانا (5000) پینج هزار به‌رمیلن د روزه‌کی دا د ماوی 12 دوازه هه‌یقان به‌ری 2005/8/15 څ.

پینج: حوکمه‌تا ههریتمی کوردستان، دگه‌ل حوکمه‌تا فیدرالدا نه‌خشی رامیاریڼ ستراتیژیین پیدفی بو پیشکفتنا سامانی نه‌فت و گازئ دانیت، ب مه‌رجه‌کی رهامه‌ندیا په‌رله‌مانی کوردستان لسه‌ر ببت.

شه‌ش: حوکمه‌تا ههریتمی کوردستان چ پیدفی بکه‌ت بو وان زه‌قیین نه‌فتی نه‌وین ده‌نه‌هاتڼ، یان بیڼ دهرهاتڼ و ژ لایڼ بازگانیشه به‌ره‌می ژئ وه‌رته‌گریه به‌ری 2005/8/15، دئ ب ستویڼ خوه‌ه گریت، وه‌ک کرپارا پروسا قه‌دیڼ و دهره‌ینان و برقه‌برن و دروستکرڼ و فروتن و دیتنا بازاری و هنارتڼ و تشتین دی دئ ب ستویڼ خوه‌ه گریت.

نه‌فه ژئ دئ ب یاسایه‌کی هیته ریکخستن، پیغه‌ری به‌ره‌می بازرگانی بو مه‌به‌ستین جهنپانی، حوکمی نه‌فی برکه‌ی (5000).

حفت: هه‌می وان نه‌رکان دئ جهنپیت نه‌وین دتایه‌مه‌ندیڼ دیارکریڼ ده‌سه‌لاتا فیدرالدا نه‌هاتڼ و نه‌رکی جهنپانا تایه‌ت ب ههریتمی ده‌یته دانان، ل دوپف ماددئ 110 څ ده‌ستورئ فیدرال.

هه‌شت: نه‌و ده‌سته‌لانیڼ هه‌قیشک دئ جهنپیت نه‌وین دناڤه‌را ده‌سته‌لانیڼ فیدرال و ده‌سته‌لانیڼ ههریتمی دا، ل دوپف حوکمین ده‌ستورئ فیدرالی.

نه‌ه: به‌ره‌فکرنا پرژرتین بودجه‌یی گشتی بیڼ ههریتمی.

دهه: به‌ره‌فکرڼ و پیشکیشکرنا پرژرتین یاسا و بریاران بو په‌رله‌مانی کوردستان-عیراق پا‌زده: دهرکرنا بریارا جهنپان و کارکیری ل دوپف یاسا و رینمایان.

دوازه: سه‌ره‌رشتیکرنا کارڼ وه‌زاره‌ت و ده‌ژگا و جهنپ گشتیین ههریتمی کوردستان و ناراسته‌کرن و دیشچون و چاڤدیری و ههما هه‌نگی کرن دناڤه‌را واندا.

سپژده: دامه‌زاندنا فه‌رمانبه‌ران و بلندکرنا موچه‌یین وان و دهرکرڼ و لاپردن و خانه‌نشین کرنا وان، لدویف یاسایڼ ب رده‌نگه‌کی به‌روفاژی یاسایا نه‌جمه‌نی رازه‌ی شارسانی نه‌ببت د ههریتمی دا.

چوارده: قافارتنا نوینه‌رین ههریتمی ژ ده‌سته‌یا فیدرالیه سه‌ره‌خویان و فه‌رمانبه‌ریڼ فیدرالیاندا ژ وانا

ژپلا ریقه‌به‌ری گشتی و به‌ره‌ف ژورڼ، ب رهامه‌ندیا په‌رله‌مانی کوردستان-عیراق.

پا‌زده- دروستکرڼ و ریکخستنا هیزا ناسایشا ناخخویا ههریتمی وه‌ک پؤلیس و ناساییش و زیره‌فانیڼ ههریتمی

مادده‌یڼ: 114

یه‌ک: نه‌جمه‌نی وه‌زیران ل یه‌ک ژقان حاله‌تین خواری دئ ژ ده‌ست ژ کارکیشانی هیته دانان.

1- ده‌ستکیشانا سه‌روکي وی.

ب- په‌رله‌مانی کوردستان باوه‌ری ژ سه‌روکي وی وه‌رگریت.

ج- ده‌ستپیکرنا ویلایه‌تکا نوو یا په‌رله‌مانی کوردستان-عیراق

د- ده‌سپیکرنا ویلایه‌تکا نوو یا سه‌روکي ههریتمی کوردستان.

ه- مالئاقه‌یا دوماهیی یا سه‌روکي نه‌جمه‌نی دوو: وه‌زیر دئ ژ دستکیشانی هیته دانان نه‌گه‌ر په‌رله‌مانی کوردستان باوه‌ری ژئ وه‌رگرڼ.

سی: نه‌جمه‌نی وه‌زیرین ده‌ست ژ کار کیشای دئ ب نه‌جمه‌نه‌کی ریقه‌برنا کاروباران هیته دانان تا وی ده‌می نه‌جمه‌نی نوو دامه‌زیت.

مادده‌یڼ: 115

یه‌ک: چاوانیا تومه‌تکرنا سه‌روکي نه‌جمه‌نی وه‌زیران و جیگرڼ وی و وه‌زیران و دادگه‌کرنا وان ب یاسایه‌کی دئ دیاربیت.

دوو: موچه و دهرمالی سه‌روکي وه‌زیران و جیگرڼ وی و وه‌زیران دئ ب یاسایه‌کی دیار ببت.

سییه‌م: ده‌سته‌لانا دادوه‌ری

یه‌ک: بنه‌مایین گشتی

مادده‌یڼ: 116

دادگه‌ها سه‌ره‌خویه ژبلی یاسایڼ هیچ ده‌سته‌لانه‌کا دی ل سه‌ر نیبه

مادده‌یڼ: 117

دادگه‌ها ویلایا گشتی هه‌یه لسه‌ر هه‌می که‌سین ناسایڼ و مه‌عنه‌یین ههریتمی کوردستان.

مادده‌یڼ: 118

حوکم و بریارین دادگه‌هی بناڤنی گه‌ل دهرچڼ و ده‌یته جهنپان.

مادده‌یڼ: 119

دادوه‌ر نا هیته لادان تنی دوان حاله‌تاندا نه‌ببت نه‌وین یاسا رئ دده‌تی.

مادده‌یڼ: 120

دادوه‌ر و نه‌ندانم داواکارئ گشتی نه‌ف کارین خواری ژئ قه‌ده‌غه‌نه:

یه‌ک: کومکرڼ دناڤه‌را فه‌رمانبه‌رایه‌تیا دادوه‌ری و فه‌رمانبه‌رایه‌تیا یاسادانانی و جهنپانانی و هه‌ر کاره‌کی دی.

دوو: چوونه ناڤ ریزین پارتین سیاسی یان ریکخواریڼ سیاسی یان کارکرڼ د هه‌ر بزاقه‌کا سیاسی دا.

مادده‌یڼ: 121

روینشتنا دادگه‌ها دئ ب ناشکرایڼ ببت، نه‌گه‌ر دادگه‌ه ژبه‌ر رتسایا گشتی یان په‌وست یان ریزا خیزانئ بریارا نه‌یینی دانا وئ بده‌ت، نه‌وه‌ری ب مه‌رجه‌کی خواندنا بریارئ د روونشتنه‌کا ناشکه‌را دابیت.

مادده‌یڼ: 122

داهه‌زاندنا دادگه‌ها تایه‌ت یان نه‌ ناسایڼ د ههریتمی دا قه‌ده‌غه‌یه.

مادده‌یڼ: 123

یاسا وان دادگه‌هین تایه‌مه‌ند ریک دنیخت کو تاوانین وان شیوه سه‌ریازانه‌یا که‌سه‌نه‌کی ده‌یته دین سه‌ر ب هیزا پیشمه‌رگه و ناسایشا ناخخونه، دگه‌ل و تاوانا ژئ نه‌وین دناڤه‌را تاکه هیزا پیشمه‌رگه‌ی یان ناسایشا ناخخو رویددن.

مادده‌یڼ: 124

یه‌ک: نابیت حوکمین که‌سایه‌تیڼ ناینه‌کی بسه‌ر که‌سین بسه‌ر ناینه‌کی دی دا بسه‌پین.

دوو: بو شوبه‌فتین ناینان و ناینین نه‌ موسلمانین ههریتمی وه‌ک مه‌سیحی و نیژدی و نه‌فین دی بو وان هه‌یه نه‌جمه‌نین روحانی پیک بیڼ و حوکمین تایه‌ت ب باری که‌سایه‌تی یا خو بریقه‌ به‌ن، کو ب یاسایه‌کی دئ هیته دیارکرڼ و ژلایڼ دادگه‌ها ماده‌یین که‌سایه‌تی ده‌یته دین.

سی: حوکمین یاساین به‌رکار د ههریتمی دا دئ بریقه‌ چیت سه‌بارته باری که‌سایه‌تیڼ نه‌وین نه‌ موسلمان، تاوی ده‌می باری که‌سایه‌تیا تایه‌ت ب وانه‌ه دیتنه ریکخستن.

مادده‌یڼ: 126

نابیت ده‌قه‌ک ژ یاسایان هه‌ببت (تان) لیدان ل

کاره‌کی یان ل بریاره‌کا کارکیری بده‌ت.

مادده‌یڼ: 127

یاسا بی لایه‌نیسا و سزادانا کارکیریڼ وی که‌سی بی نه‌حقیبی (تعسف) بکه‌ت د ب کاره‌ینانا ده‌سه‌لاتی دا دابین دکه‌ت.

مادده‌یڼ: 128

هه‌ر که‌سی زبان فی بکه‌فیت ژ نه‌نجامی په‌فتار یان کاره‌کی یان گوته‌دانا که‌سه‌نه‌کی سه‌ر ب ده‌زگه‌هین ههریتمی و ده‌سته‌یین حوکمیڼ ههریتمی ل ده‌می بریقه‌برنا کارین وان ماف هه‌یه داوا قه‌ره‌بویی بکه‌ت ژ وان لایه‌نین هاتیته به‌حسکرڼ.

مادده‌یڼ: 129

حوکمین دادوه‌ری دقت به‌یته به‌جهنپانان، نه‌ به‌جهنپانان یان راه‌ستاناندا به‌جهنپانانی ده‌یته دانان ب تاوان و لدویف یاسایڼ ده‌یته سزادان. نه‌گه‌ر گوته‌هه‌ر فه‌رمانبه‌ره‌کی گشتی ببت، یان راسپاردی ببت ب کار گوزاریه‌کا گشتی، دئ ژ کارئ وی هیته لادان زیده‌باری سزاداننی و نه‌و حوکمی بو ده‌یته دان، ماف هه‌یه راسته‌خو داخوازی ژ دادگه‌ها تایه‌مه‌ند بکه‌ت د حاله‌ته‌کیدا نه‌گه‌ر زه‌ره‌مه‌ند ببت حوکمه‌ت قه‌ره‌بوویا نه‌فناڤ بو دابین دکه‌ت.

دوو: نه‌جمه‌نی دادوه‌ری

مادده‌یڼ: 130

ده‌سته‌لانا دادوه‌ریڼ د ههریتمی دا سه‌ره‌خو و ژ نه‌جمه‌نی دادوه‌ریڼ و دادگه‌ها ده‌ستوری و دادگه‌ها پیداجوونی و نه‌جمه‌نی شورا و ده‌سته‌یا سه‌ره‌رشتیار یا داد و ده‌زگه‌هی داخا‌زکاری گشتی و دادگه‌هان و ب هه‌می پله و جوړ و ده‌سته‌یین خوه‌ه پیک ده‌یت، شیوازیڼ پیکه‌ینان و مه‌رج و ریکاریڼ دامه‌زاندنا نه‌ندانین خو و ژئ پرسینا وان ل دوپف یاسایڼ دئ هیته ریکخستن.

مادده‌یڼ: 131

یه‌ک: نه‌جمه‌نی دادوه‌ریڼ ژ سه‌روکي دادگه‌ها ده‌ستوری و یه‌ک ژ جیگرڼ سه‌روکي دادگه‌ها پیداجوونی و یه‌ک ژ جیگرڼ سه‌روکي ده‌سته‌یا سه‌ره‌رشتیار دای و سه‌روکي داخا‌زکاری گشتی و سه‌روکي دادگه‌ها ده‌قهرین تیه‌له‌چوونی د ههریتمی دا پیک ده‌یت.

دوو: نه‌جمه‌نی دادوه‌ریڼ کاروبارین دادوه‌ریڼ بریقه‌ دبه‌ت و سه‌ره‌رشتییا ده‌سته‌کیڼ دادوه‌ری دکه‌ت و سه‌ره‌خویا وی ل دوپف یاسایڼ دابین دکن.

مادده‌یڼ: 132

یه‌ک: ده‌سه‌لانا دادوه‌ری بودجه‌یه‌کا تایه‌ت هه‌یه ب بودجه‌یا ههریتمی قه‌ گریډایه.

دوو: نه‌جمه‌نی دادوه‌ری پرژرتین بودجه‌یا سالانه‌یا ده‌سه‌لانا دادوه‌ری دئ به‌ره‌فکه‌ت و دئ دانسته‌ به‌ر ده‌ستی په‌رله‌مانی کوردستانا عیراق بو هندئ رهامه‌ندیڼ لسه‌ر بده‌ت، ب مه‌رجه‌کی هژمارا داویڼ یا وئ بودجی بیخته ناڤ بودجه‌یا سالانه یا ههریتمی.

سی: دادگه‌ها دستوری

مادده‌یڼ: 133

کوردستانا عیراقی دادگه‌ه‌کا بالا هه‌یه بناڤنی «دادگه‌ها دستورییا کوردستان» و ل دوپف یاسایڼ دئ هیته دامه‌زاندن.

مادده‌یڼ: 134

یه‌ک: دادگه‌ها ده‌ستوریا کوردستان ژ حه‌فت نه‌ندانسان پیک ده‌یت دگه‌ل سه‌روکي وئ، دئ هیته هه‌لبژارتن دناڤه‌را دادوه‌ران و ماموسناین یاسایڼ و نه‌و پاریزه‌ریڼ ل مه‌یدانا دادوه‌ری و یاسادانانی و وانه‌ گوتنی یان پاریزه‌راتی هه‌ببت سه‌رحم بیست سالی رازده‌ه‌ببت.

دووم: هه‌لبژارتنا نه‌ندانین دادگه‌ها ده‌ستوری ژلایڼ نه‌جمه‌نی دادوه‌ریڼ ب راویژکرڼ دگه‌ل سه‌روکي ههریتمی کوردستان ده‌یته نه‌نجامدان.

سی: پشتی په‌رله‌مانی کوردستان رازیوونا خول سه‌ر به‌ربراران دده‌ت، سه‌روکي ههریتمی ب فه‌رمانه‌کی نه‌ندانین دادگه‌هی دئ دامه‌زینیت.

مادده‌یڼ: 135

سه‌روکي دادگه‌هی دئ دناڤه‌را نه‌نداناندا هیته هه‌لبژارتڼ.

مادده‌یڼ: 136

سه‌روک و نه‌ندانین دادگه‌ها ده‌ستوری و دادگه‌ها پیداجوونی دئ سویندا یاسایڼ ل پیش سه‌روکي ههریتمی کوردستان خون به‌ری ده‌ست بکارئ خو بکه‌ن، و دادوه‌ریڼ دادگه‌هین دی د ههریتمی دا دئ سووندا یاسایڼ ل پیش سه‌روکي نه‌جمه‌نی دادوه‌ریڼ خون.

مادده‌یڼ: 137

دادگه‌ها ده‌ستوری نه‌ف ده‌سته‌لانیڼ تایه‌تیڼ

خوارى هەنە:

يەك: رافەكرنا دەقەين دەستورێ هەرێما كوردستانا- عیراقي.

دوو:

١-چاقدێركرنا ب دەستووربونا یاسایان ل سەر داخوازا سەروكێ هەرێما كوردستانێ یان ئەنجومه نی وەزیران یان زەرەمەندیی راستە و خۆ.

٢- یەكلاكرنا ره‌وايا په‌یره‌و و بریار و رێنمایان ل سەر داخوازا راستە و خویا زبان قێكەفتی.

سێ: یەكلاكرنا ل داکوكی ژ وان داخوازیا ئێخستیه بەر دادگه‌هی ژبه‌ر دەستوورنەبوونا یاسایی، یان نەره‌وايا بریار، په‌یره‌و، یان رێنمایان، دبیت دادگه‌ها بابه‌تی داخوازیی پاش بیه‌خیت بۆ وی دەمی ئەو داکوبه‌یەكلا دبیت.

چوار: په‌سه‌ندکرنا ئەنجامی هه‌لبژارتین گشتی بۆ سەروکێ هەرێما کوردستانێ و په‌رله‌مانی کوردستانا- عیراقي.

مادده‌یی: ١٣٨

مه‌رجین ئەندامه‌تی و رێقه‌برنا کاران و چاوانیا وەرگرنا داخوازی و داخوازکاران دێ لدویف یاسایی رێکێخیت.

مادده‌یی: ١٣٩

حوکمێن دادگه‌ها دەستوری قه‌برن و هه‌می لایه‌ک دێ پێ پابه‌ندیی، ئەگه‌ر دادگه‌هی ل دەمی یەكلاكرنا بریارا ب دەستووربونا یاسایان، یان ره‌وايا پێسو رێنمایایی و بریاران، کو ئێک ژ وان پێچه‌وانه‌ی دەستووری، یان یاسایی بو، پێدقیسه‌ ده‌سه‌لاتا په‌یه‌ندیدار د کوردستانێ دا لێ ناگه‌هدار بکه‌ت، بۆ هه‌ندی پێرابونین پێدقی بگرنه‌ به‌ر ژبو ناکه‌رنا وان زێده‌گافیین دستوروی یان بۆ راسته‌کرن.

چوار: داخوازکەری گشتی

مادده‌یی: ١٤٠

داخوازکەری گشتی نوێنه‌ریا جفاکی دکه‌ت، داخوازا گشتی بناقی خو دێ ئێخسته‌ سەر ستوی خوبۆ به‌رقانیکرن ژ مافی گشتی و په‌یداکرنا دادپه‌روه‌ری، هه‌می هه‌ولا دێ ئێخسته‌ کاری بۆ رێقه‌برنا یاسایین سزایی و سه‌ره‌رشتیکرنا کاروبارین به‌رزه‌فتکاری دادوه‌ری و چاقدیریا تێکفه‌دانا یاسایی و بجه‌شینانا بریار و حوکم و سزایان دێ که‌ت.

پێنج: ئەنجومەنی شورا

مادده‌یی: ١٤١

ئەنجومەنی شورا ل دویف یاسا ده‌یته‌ دامه‌زراندن، و تابه‌تمه‌نده‌ ب:

یەك: یەكلاكرنا وان تانین تابه‌ت ب پێرابونین ته‌مبیکرن و به‌رزه‌فتکاری و کێشه‌بین راژه‌یا فه‌رمانبه‌راهه‌تی یین گریداي ب کارمه‌ندیی فه‌رمانگه‌هین حکومی.

دوو: یەكلاكرنا کیشین ناکویا ل سەر تابه‌تمه‌ندی دناقه‌را وه‌زارەتان و فه‌رمانگه‌هین حکومه‌تی د هه‌ریمێ دا، ل سەر داخوازیا سه‌روکی ئەنجومه‌نی وه‌زیران.

سێ: به‌ره‌ه‌فکرنا و داشتننا پرۆژی یاسایین هه‌ریمێ ل سەر داخوازا سەروکی هه‌ریمێ یان جفا‌تان وه‌زیران یان وه‌زاره‌تین تابه‌تمه‌ندیان و لایه‌نین په‌یه‌ندی ب وه‌زاره‌تیقه‌ نه‌بیت.

چوار: راده‌برین و راویژکاری کرن ژ وان پرسین یاسایین ژ لایه‌نین وه‌زاره‌ت و لایه‌نین په‌یه‌ندی ب وه‌زاره‌تیقه‌ نه‌بیت، دێ ئێخسته‌ به‌رچاقان، هه‌روه‌سا یه‌كلاكرنا گه‌له‌ک کێشه‌بین دناقه‌را واندا، ئەگه‌ر لایه‌نی کیشی ئەنجومه‌ن کر ناخبریا، وی دەمی ره‌ئا ئەنجومه‌نی وان دێ ل سەر سه‌پین و دقیت پێقه‌ گریداي بن.

دەرگه‌هی جواړی کارگیرین ناخو و نه‌نجومه‌نیین باژیرفانیان

مادده‌یی (١٤٢)

دابه‌شکرنا کارگیران ل هه‌ریمێ کوردستانێ دا (پارێزگه‌ه، قه‌زا و ناحیه) ئینانا وان و گوهرینا مه‌له‌ندیان وان و دبارکرنا ئاسانیکرنا سنورین وان و ژێکفه‌کرن و پێقه‌گردانا وان ب یه‌که‌به‌کا گاریا دیقه، دێ ل دوو یاسایی بیت.

مادده‌یی (١٤٣)

یەك: درێقه‌برنا یه‌که‌یین کارگیران بین هه‌ریمێ کوردستانێ (پارێزگه‌ه، قه‌زا، ناحیه) دێ پشت ب بنه‌مای نامه‌رکه‌زی هه‌لبژارتی و ده‌له‌بژارتین گشتی و نه‌یتی و راسته‌وخو و خو دێ بیت، ئاواي هه‌لبژارتن و ده‌سته‌لات و ئەرک و گه‌رمانیان وان دێ ب

یاسایه‌کی دیارکه‌ن.

دوو: هه‌ر یه‌که‌یه‌کا کارگیری دێ ئەنجومه‌نه‌کی ب جه‌شینانی دێ هه‌بیت و سه‌روکی یه‌که‌یا کارگیری دێ سه‌روکاتیی که‌ت. و ب یاسایه‌کی چاوانی و پێکهاتن و دبارکرنا ده‌سه‌لات و ئەرک و فه‌رمانیان وان په‌یه‌ندی ب ئەنجومه‌نی ناخو یه‌که‌یا کارگیری و وه‌زاره‌ت و دامه‌زراندین ناخه‌ندی ل کوردستانێ دیار دکه‌ن.

مادده‌یی (١٤٤)

سه‌نته‌رێ هه‌ر پارێزگه‌هه‌کی و قه‌زا و ناحیه‌کی و هه‌ر گونده‌کی هژمارا دانێشتوانی ژ (٣٠٠٠) هزار که‌سان پتر بیت، باژیرفانیه‌ک دێ هه‌بیت، ئەنجومه‌نه‌کی باژیرفانی یی هه‌لبژارتی دێ ب رێقه‌به‌ت، خزه‌تگوزاریین گشتی دێ پێشکیشی وه‌لاتیان که‌ت، ل دوو یاسایی.

مادده‌یی (١٤٥)

یەك: ئەنجومه‌نین ناخو و باژیرفانی که‌سایه‌تیا مه‌عه‌نوی دێ هه‌بیت.

دوو: هه‌ر یه‌که‌یه‌کا کارگیری یا باژیرفانی بودجه‌یا خو یا سه‌ره‌خو دێ هه‌بیت.

مادده‌یی (١٤٦)

د دامه‌زراندنا ئەنجومه‌نین ناخو و باژیرفانی، نوونه‌ریا د ادبه‌روه‌رانه‌ یا نه‌ته‌وان دناڤ یه‌که‌ه‌یین کارگیری، یان باژیرفانیی دێ ل به‌رچاڤ هینه‌ وەرگرتن، ئەوژی ل دوو یاسایه‌کی دێ هه‌ینه‌ ریکخستن.

دەرگه‌هی یێنجی ده‌سه‌ و گوسوونین سه‌ربه‌خو

مادده‌یی (١٤٧)

یەك: ب یاسایه‌کی ئەقین ل خوارێ دادمه‌زر.

١) ده‌سته‌یا بالا یا سه‌ربه‌خو یا هه‌لبژارتن و راپرسیی ل هه‌ریمێ کوردستانێ.

ب) ئەنجومه‌نی راژه‌یا شارستانی.

ج) دیوانا چاقدیریا دارایی.

د) ده‌سته‌یا گشتی ده‌ستیاکی.

و) کومسونا تابه‌ت ب مافی فه‌لیان.

ه) کومسیونه‌کا تابه‌ت ب مافی گه‌ل (مه‌بوتسمان).

ز) ده‌سته‌یا گشتی بو سه‌لامه‌ت و چاکیا به‌ره‌مین خو جهی و هاورده‌یان.

ح) ده‌سته‌یا سه‌ربه‌خو یا کوردستانێ بو راگه‌هاندن و گه‌هاندن.

دوو:

١) ب یاسایه‌کی ئەنجومه‌نی راویژکاری بۆ کار و بارین نابوری و جفاکی دامه‌زریت بو سه‌روکایه‌تیا هه‌ریمێ و په‌رله‌مانی هه‌ریمێ کوردستانا عیراقي و ئەنجومه‌نی وه‌زیران.

ب) ئەرکی ئەنجومه‌نی پێشکیشکرنا راویژکایه دکاروبارین نابوری و جفاکی.

مادده‌یی (١٤٨)

ئەو ده‌سته‌ و کومسیونین دیرگی یه‌که‌می ماددێ ١٤٧ هاتین، دێ ل بن چاقدیریا په‌رله‌مانی کوردستانێ بن ل دوو یاسایی.

دەرگه‌هی شه‌شی حوکمێن دارایی

مادده‌یی (١٤٩)

یەك: نابیت باجه‌کی یان رسمه‌کی سه‌ه‌پین، هه‌موار بکه‌ت، بوچ بکه‌ت یا که‌سه‌کی لیبوریت، که‌س ژ ی یاسایی نه‌بیت، داخازا تشته‌کی دی ژ ئەوێ سه‌پاندی ناھینه‌کرن.

دوو: خودان داهاتین نزم ژ باجدانی ده‌ینه‌ لیپورین ب ره‌نگه‌کی نزمترین رادی دادپه‌روه‌ری ناڤ ب ژفانیا بۆ دابین که‌ت ئەوژی ب یاسایه‌کی ریکخستن.

مادده‌یی (١٥٠)

داهاتی هه‌ریمێ کوردستانێ پێکه‌تی ژ:

یەك: ده‌سته‌کفتا باج و ره‌سموکریا خزه‌تگوزاری جه‌شینی گشتی و داهاتی ده‌زگه‌ه و کۆمپانیا و به‌رزه‌ه‌ندیین گشتی ده‌ه‌ریمێ دا ئەوێ ده‌یته‌ وەرگرتن ژ خه‌رجی و رێقه‌چوونا و کومکرنا باج و ره‌سمین گومرکی و تشتیین دی ژ داهاتین فیدرالی ل هه‌ریمێ.

دوو: ده‌سته‌کفتین به‌ره‌مه‌ئینانا ده‌رامه‌تی سروشتی ده‌ه‌ریمێ دا.

سێ: به‌خشینه‌ و هه‌بیه‌یان.

چوار: قه‌رزین ناخحویی و ژ ده‌ره‌ه‌یین تابه‌ت ب هه‌ریمێ کوردستانێ.

پێنج: پشکا هه‌ریمێ ژ داهاتی و سامانی نه‌فت و غاز و ره‌سمین گومرک و ده‌رامه‌تین دبیت فیدرالی.

مادده‌یی (١٥١)

سالا دارایی ب یاسایه‌کی دیار دبیت.

مادده‌یی (١٥٢)

یەك: ده‌می ساله‌کا دارایی دا یاسای بودجا هه‌ریمێ کوردستانێ ده‌ینه‌ دانان ئەوژی داهات و خه‌رجیین ته‌خمینگری بخوڤه‌ دگریت.

دوو: پرۆژی بودجه‌یا سالا دارایی دێ پێشکیشی په‌رله‌مانی کوردستانا عیراقي که‌ن.

سێ: ژبه‌ر گیروبوونا به‌ره‌ه‌فکرنا یان پێشکیشکرنا بودجه‌یا هه‌ریمێ ل ده‌ستپێکا سالا دارایی، ژبه‌ر هه‌ر ئەگه‌ره‌کی. حکومه‌تا هه‌ریمێ بو هه‌ر هه‌به‌ه‌ه‌کی دێ پشتا خو ب خه‌رجکرنا رێژا ١٢/١ یان وان پشته‌فانین په‌سه‌ندگری گری دت کو دبودجه‌یا سالا دارایی یا به‌رێ بریار ل سه‌ر دابوو.

دەرگه‌هی حه‌فتی حوکمێن دوماهیی

مادده‌یی (١٥٣)

نابیت سه‌روکی هه‌ریمێ یان سه‌روکی په‌رله‌مانی هه‌ریمێ یان ئەندام په‌رله‌مان یان سه‌روکی ئەنجومه‌نی وه‌زیران یان جیگرێ وی یان وه‌زیر و دادوه‌ر داخوازا کارین گشتی و جیگرین وان و خودان پله‌یین تابه‌ت و رێقه‌به‌رین گشتی و ئەوین پله‌یین وان ژێ هه‌ین. هه‌یج تشته‌کی ژ سامانی گشتی یی هه‌ریمێ بکرن، یان ب کری بگرن یان بکری بدنه‌ ده‌زگایه‌کی هه‌ریمێ تشته‌کی ژ سامانی ب فروشی، یان ریکه‌فنه‌کا راسته‌و خویان و نه‌راسته‌و خو گریه‌ست بکه‌ن وه‌ک پابه‌ند، هه‌ینه‌ر، یان به‌لین ده‌ر.

مادده‌یی (١٥٤)

کار ب هه‌یج ده‌ه‌ه‌کی دستوروی یا یاسایه‌کا فیدرالی ناھین کرن کو ژ ده‌سه‌لاتا هه‌ریمێ کوردستانا عیراقي و ژ ده‌ره‌قی تابه‌تمه‌ندیین ده‌سه‌لاتا فیدرالیان کیم بکه‌ت. تنێ ره‌زامه‌ندیا په‌رله‌مانی کوردستانێ و ره‌زامه‌ندیا گه‌لێ هه‌ریمێ کوردستانێ ژ راپرسیه‌کا گشتی دا و پتریا ده‌نگه‌ران ده‌نگی بۆ بدھن.

مادده‌یی (١٥٥)

یەك: ئەو زه‌قیین ده‌ه‌ریمێ کوردستانێ دا یه‌كلاكرنا (تسویه) وان خه‌لاس نه‌بوی یان ئەوین بریارا یه‌كلاكرنا وان د هه‌ریمێ کوردستانێ دا، پله‌یا دوماهیی ب ده‌ست خو نه‌ینی، حوکمی مادی دوازدی یی یاسایا چاكرنا چاندنی هژمارا ١١٧ سالا ١٩٧٠ دێ قه‌گریت. و ب جه‌شینانا بریارا ماددێ هه‌شت ژ یاسایا هژمارا ٩٠ سالا ١٩٧٥ رادگریت.

دوو: دادگه‌ه دێ تابه‌تمه‌ند بن ب ته‌ماشه‌کرنا داخازین قه‌ره‌بوکرنا مافی وان زه‌قیین پێشتر ژلایین حکومه‌تی قه‌ ب مه‌به‌ستا سودا گشتی ده‌ست ب سه‌ردا گرتی و بریارین برگیه‌ی (یه‌که‌م) ئەوێ سه‌ری وان قه‌دگرت، ئەوین هه‌شتا ئەو مافیان وان هه‌ین ژلایین لێژین تابه‌تمه‌ندقه‌ نه‌ سه‌پاندی یه‌.

مادده‌یی (١٥٦)

دادگه‌ها پێداچوونی (ته‌میز)ا هه‌ریمێ کوردستانێ ژبلی تابه‌تمه‌ندیین ناسایین خو، ده‌قین فی دستوروی لیکده‌ته‌قه‌ و بریاری دده‌ت ل سه‌ر نه‌ ده‌ستوریا یاسا و رێنمایین فی دوماهیی ئێخستینه‌ به‌رچاقین دادوه‌ری، هه‌تا وی ده‌می دادگه‌ها ده‌ستوری ل کوردستانێ دامه‌زریت.

مادده‌یی (١٥٧)

هه‌مسو یاسا دێ دڕۆژناما فه‌رمی یا هه‌ریمێ کوردستانا عیراقي (وقانعی کوردستان) به‌لاف بن و ژ رۆژا به‌لافبونا وان کاری پێ ده‌یته‌ کرن، ئەگه‌ر ده‌ه‌ه‌ک هه‌بیت به‌روقازی وئ بیت.

مادده‌یی (١٥٨)

ئەو دستورێ پشتی ره‌زامه‌ندیا زوره‌یا ده‌نگه‌رانین گه‌لی کوردستانا عیراقي ل سه‌ر، ل راپرسیه‌کا گشتی دا ب په‌سه‌ندگری ده‌ینه‌ دانان.

مادده‌یی (١٥٩)

یەك: سه‌روکی هه‌ریمێ و ئەنجومه‌نی وه‌زیران پێکه‌ه‌ یان نیڤا هژمارا ئەندامین په‌رله‌مانی بو وان هه‌یه‌ پێشنیازا هه‌موارکرن دقێ دستوروی دا بکه‌ن، ب مه‌رجه‌کی (هه‌موارکرن) ده‌ست ل سیسته‌می کوماری، په‌رله‌مانی دیوکراتیا هه‌ریمێ و یه‌کیتییا خاکا هه‌ریمێ نه‌ده‌ت.

دوو: په‌رله‌مانی کوردستانا عیراقي بو هه‌یه‌ بژیرا دوو ل سه‌ر سێ ٣/٢ ژ هژمارا ئەندامان بریار ل سه‌ر پێشنیازی بدته‌ .سێ: راپرسی مافه‌کی ره‌وايی هاولاتیین کوردستانیییه‌ و ژ ٢٥٪ ئەو که‌سانین مافی ده‌نگدانی هه‌ی د هه‌ریمێ دا دشین داخازا راپرسی و بابه‌ته‌کی دیارگری بکه‌ن. ب مه‌رجه‌کی ب یاسایی بیته‌ ریکخستن و ئەنجام بدھن.

چوار: پشتی بورینا (٦٠) شپست رۆژان ب سه‌ر ره‌زامه‌ندیا گه‌لی هه‌ریمێ کوردستانێ ل سه‌ر هه‌موارکه‌نی دپارسینه‌کا گشتی دا و پتریا ده‌نگی ده‌نگه‌ران هه‌موارکرن دێ کارا بیت.

مادده‌یی (١٦٠)

ئەف دستورە دێ ب کارا هه‌یته‌ دانان پشتی بورینا (٦٠) شپست رۆژان ژ رۆژا په‌سه‌ندکرنی دپارسیا گشتی دا و سه‌روکی هه‌ریمێ دماوئ ده‌ه‌ (١٠) رۆژان پشتی په‌سه‌ندکرنی دپارسیین دا ئەف دستورە دڕۆژناما فه‌رمی (وه‌قانعی کوردستان) دێ به‌لاف بیت.

پاداڤتا رونگرنه‌فی

دستور کۆمه‌لگه‌یه‌کی بنه‌تیه‌ بو دانانا هه‌ر سیسته‌مه‌کی سیاسی کو داخازا وی دیوکراسیه‌ت بیت داخازا دادپه‌روه‌ریا جفاکی بکه‌ت و رێزگرتن ل مافی مروفی و ده‌ستپێکا ژیکجوداكرنا ده‌سه‌لاتان ژێ هه‌یه‌ په‌یره‌و بکه‌ت، کو شكومه‌ندی ب سه‌ر هه‌مو یاسایان دا و زامنه‌کی مسوگه‌ره‌ بو پاشه‌روژا مه‌ و پاشه‌روژا به‌ربا بین داهاتی و به‌ره‌ف بنیاتنانا کۆمه‌لگه‌هی دیوکراسیا نازاد. کو دێ خیری ژ ناسایش و ئارمیا سیاسی و جفاکی و نابووری بینیت. و په‌رله‌مانی کوردستان کو باوه‌ری ب وی راستیی هه‌یه‌ ژبه‌ر هه‌ندی بریارا پێنگاڤین خورت بگریته‌ به‌ر سه‌خمه‌راتی داشتانا هه‌ردوو پرۆژین دستورێ عیراقا فیدرال و دستورێ هه‌ریمێ و کوردستانێ زیده‌تر ژ ساله‌کی به‌ری پروسا رزگارکرنا عیراقي و هه‌رفاندنا رژیما دکتاتوریا ژ ناڤ چوی ل ٢٠٠٣/٤/٩ ل ده‌ستپێکا سالا ٢٠٠٣ لێژنه‌یه‌کا تابه‌ت ژلایین ئەنجومه‌نی نیشتمانی کوردستانێ پێک هات و ئەو ئەرکی سه‌ری هاتنه‌ راسپاردن کو ژ فان به‌رین ل خوارێ پێک هاتبو:

١- د. رۆژ نوری شاوئیس- سه‌روکی ئەنجومه‌نی نیشتمانی کوردستانا عیراقي.

٢- پارێزه‌ر فه‌رسه‌ت ئەحمه‌د- سکرته‌ری ئەنجومه‌نی.

٣- پارێزه‌ر شێروان حه‌یده‌ری - ئەندامی ئەنجومه‌نی.

٤- پارێزه‌ر- کاکه‌ ره‌ش نه‌قشه‌به‌ندی ئەندامی ئەنجومه‌نی.

٥- پارێزه‌ری چوی به‌ر دلوقانیا خودی سه‌عید یه‌عقب- ئەندامی ئەنجومه‌نی.

٦- د. ناصح عبده‌لغفور- ئەندامی ئەنجومه‌نی

٧- د- محمه‌د عه‌مر مولود- ئەندامی دادگه‌ها پێداچوونی.

٨- د. سعدي به‌رزنجي- سه‌روکی زانکویا سه‌لاحه‌دین.

٩- پارێزه‌ری چویه به‌ر دلوقانیا خودی ابراهیم دوغرامه‌چی.

١٠- د. شیرزاد ئەحمه‌د نه‌جار.

ئەف لێژنی دکاری خودا پشتا خو ب وی پرۆژی به‌ست کو لێژنه‌یه‌ک ژ وان پارێزه‌ران چونه‌ پال (بزاڤا رزگاری خوازیا کردی ل سالا ١٩٧٤ به‌ره‌ه‌فکریون ب ناڤی) یاسا بنه‌ره‌تیا ویلایه‌تیا کوردستانا فیدرالی) وئ لژنی په‌رله‌مانی کاری خو ئەنجامدا و ب دوماهی هات ب په‌سه‌ندکرنا پرۆژی ژلایه‌نی په‌رله‌مانی کوردستانا عیراقي ب بریارا هژمار(٦) ل ٢٠٠٢/١١/٧ دا، وه‌ک رایا فه‌رمیا گه‌لی کوردستانێ و پرۆزه‌یه‌کی یاساگیری به‌رحه‌سته‌کاری فیدرالی کو ئەنجومه‌نی نیشتمانی بریارا هژمارا ٢٢ دێ ل ١٩٩٢/١٠/٤ راگه‌هاند.

دناڤ وان گورانکاریان هاتینه‌ سه‌ر ره‌وشا عیراقي و دانانا دستورێ عیراقا فیدرال و په‌سه‌ندکرنا وی ل رۆژا ٢٠٠٥/١٥/١٢ ژلایین گه‌لی عیراقي شه‌ و راپرسیه‌کا گشتی دا، کو پێدقی کر چاڤخشانده‌نی دپروژه‌ی دا بکه‌ت داکو یگنجیت دگه‌ل حوکمین دستورێ عیراقي ژلایه‌کی شه‌ و گونجاو بیت دگه‌ل سیسته‌می سیاسی نوێ عیراقي و ئەو دانپێدانیین دستورێ سیسته‌می ساسین کوردستانێ وده‌سته‌هه‌لاتا یاسای دانهر و جیبه‌جیکار و دادوه‌ری و بجه‌شینان به‌رحه‌سته‌ بکه‌ت، ژ نالیه‌کی دی شه‌ په‌رله‌مانی لێژنه‌یه‌کا تابه‌ت هه‌لبژار بو چاڤ پێداخشته‌کی و داشتننا پرۆژی دستورێ هه‌ریمێ دبه‌ر روناھیان وان پێشهاتان، په‌رله‌مانی دپیک ئینانا وئ لژنی به‌رچاڤ کر کو چینا مافیپه‌روه‌ران ل ده‌رقه‌ و ل ناڤ ئەنجومه‌نی دانه، ژبه‌ر پسپوریان وان نونه‌راتیا سیاسیا وان پارتا کر دپیکهاتنا لێژنی دا ئەوین دپه‌رله‌مانی نوێنه‌ر هه‌ین.

ب فی رهنگی پیکهاتنا لێژنی ب بریارا ٢٠٠٥/٩/٨:

١- پارێزه‌ر فه‌رسه‌ت ئەحمه‌د سکرته‌ری ئەنجومه‌نی نیشتمانی کوردستان- عیراق سه‌روک

٢- پارێزه‌ر طارق جامباز ئەندامی ئەنجومه‌نی و ئەندامی لژنا یاسایی جیگرێ سه‌روکی

٣- پارێزه‌ر شێروان حه‌یدری ئەندامی ئەنجومه‌نی و سه‌روکی لژنا یاسایی جیگرێ سه‌روکی

٤- پارێزه‌ر عبداکریم هه‌مه‌وه‌ند ئەندامی ئەنجومه‌نی و بریارده‌ری لژنی بریار ده‌ری لژنی

٥- عونی بزاز ئەندامی ئەنجومه‌نی و جیگرێ سه‌روکی لژنا یاسایا دادوه‌ریا دادگه‌ها پێداچوونی

بریار دہری لڑتی

۶- د. نوری تالہ بانی نے اندامی تجمومی و اندامی لڑنا یاسای ماموستای زانکوی اندام

۷- خلیل ابراہیم محمد نے اندامی تجمومی و اندامی لڑنا یاسای اندام

۸- پاریزہ دلبر محمد شریف نے اندامی تجمومی و اندامی لڑنا یاسای اندام

۹- پاریزہ قادر سعید خدر نے اندامی تجمومی و اندامی لڑنا یاسای اندام

۱۰- کرخی بحری عبداللہ نے اندامی تجمومی و اندامی لڑنا یاسای اندام

۱۱- پاریزہ محمد صالح اسماعیل نے اندامی تجمومی و اندامی لڑنا یاسای اندام

۱۲- پخشان عبداللہ زنگنه نے اندامی تجمومی و اندامی لڑنا یاسای اندام

۱۳- اکرم نجم الدین نورالدین نے اندامی تجمومی و اندامی لڑنا یاسای اندام

۱۴- رزمی حوزیران نیسان نے اندامی تجمومی و اندامی لڑنا یاسای اندام

۱۵- امیر عبدالکریم حویزی نے اندامی تجمومی و اندامی لڑنا یاسای اندام

۱۶- د. عمر محمد مولود نے اندامی تجمومی و اندامی لڑنا یاسای اندام

۱۷- شیراز احمد نجار، ماموستای زانکوی، نے اندامی تجمومی و اندامی لڑنا یاسای اندام

۱۸- شورش حسن عمر ماموستای زانکوی نے اندامی تجمومی و اندامی لڑنا یاسای اندام

۱۹- سلیمان خلیل نے اندامی تجمومی و اندامی لڑنا یاسای اندام

۲۰- کسری لڑتی ل ۲۰۰۵/۹/۱۴ تا ۲۰۰۶/۸/۲۲

دابرین، پشتی فہگہراندنا وان بو ہریمما کوردستانی.

س: ماددی سبی جخت کریه ل سر یہ کیتی ہریمما و کوردستانی و دلیقہ نہ دانی بو پارچہ کرنی بو چہند ہریمما کان

جوار: ماددی چواری جخت کریه ل سر سہروہریا یاسایین ہریمما کوردستانی ل سر ہر یاسایہ کا عیراقی

تایبہ ب وان بابہ تین ژ دہرقہی دہسہ لاتا تایبہ تین حکومہتا فیدرال دانہ، ل مادی (۱۱۰) ئ دستوری

کومار عیراقا فیدرال دا ہاتین. ماددی چوارم جخت کرنہ و دوبارہ کرنا حوکمی برگہیا ددوہمی مادی (۱۲۱)

یئ دستوری فیدرالی یہ کو نازادین ددہتہ ہریممی بو ب کارٹیان وان یاسایان ہووین ژ دہرقہی تایبہ تین

حکومہتا فیدرال، ہروہسا پرؤژی دستوری پەرلمانی کوردستانی ژ دہسہ لاتا تیخستہ کار ہر یاسایہ کا

حکومہتا فیدرالی دا کو گریڈای بیت ب بابہ تک ژ دہرقہی وی دہسہ لاتا تایبہ تین دما دی (۱۱۰) ل

دستوری فیدرالی ہاتین. ٹہگہ ہرؤہ ہندیا گہلی کوردستانی پیڈی کر (مادی پیجی یئ پرؤژی).

پتج: ماددی حفتی یئ دانایہ سہر پرؤژی کو جخت ل

سہر ناسنامہ یا نیسلامیا پتیریا گہلی کوردستانی کریہ بنہ مایین شہریہ تیئ نیسلامی ٹیکن ژ زیدہ رین یاسا

دانای و ہمی مافین نایمی بو ہر کہ سہ کی مہسیحی و ٹیسری و ہووین دی ژ دنازان دبیرہوہریا وب

رتیہ چوونا نایمی دہستہ بہر بکتہ.

حفت: ماددی ہشتہم، وان حالہتا ب خوقہ دگریت کو تیدا

مادی وی ددہتہ گہلی کوردستانی مافی خو پیدای بکتہ دبیرادانی دا ل سر چارہ نیشی خو، ٹہقہ ژ

ژتدہرو و بیچیناوی ژلایہ کی و دیباجہیا دستوری فیدرال دہیتہ دیت، ژلایہ کی دیقہ، پشتی خوب

ہلینامہ یین نہتہوین یہ گرتی دہستتیت کو عیراق ژ دامہ زرتہ رین وتیہ، ہروہسا بو مادی یہ کمہ ہر دو

پیمانین نیف نہتہوی بو مافی شارستانی و سیاسی بو مافی رھوشہ نبیری و نابوری و جفاکی سالہ ۱۹۶۶

گریتدہ کو عیراق ل سالہ ۱۹۷۱ چویہ پال وان، ژہر ہندی ب کارتیخستنا فی بنہمای و پرؤژی دستوری

ریک دکہ قبت دگہل دستوری فیدرالی دا ژلایہ کی قہ و دگہل ہلینامہ یین نیف نہتہوی عیراقی دان پیدانا

دا. ژلایہ کی دیقہ حوکمی مادی ہشتی پرؤژی یئ گونجایہ دگہل رستا دوماہیا دیباجہیا دستوری فیدرالی

کو تیدا ہاتی (پاہہ ندبوون ب فی دستوری یہ گرتنا نازادانہیا عیراق ب گہل و خاک و سہروہرقہ

دپارٹیت). و ٹہو کہ سی زانیاری ہبیت ب باکراودندی نقیسنہ و دارتشتنا فی رستی ہبیت، دزانت ٹہقہ

وہک یہ کلاریا مامناوندی ہاتی بو داخاکاریا سہر کردیاتیا سیاسی دکوردستانی دا، سہبارت ب دان

پیدان ب بنہمای مافی گہلی کوردستانی دچارہ نقیسی دا ل دہقی دستوری بیت. ہلی ہفہ یقینین درت،

یہ کلارڈنا مامناوندی ژ پیدای بو، کو دق بکتہ دناف دیباجہی، ژہر ہندی ناقہروکا مادی پیجہم

دپرؤژی دستوری کوردستانی دا ب برگین یہ کمہ و دوہ دوبارہ کرنا وی حوکمی یہ کو دیباجہیا دستوری فیدرالی

دا ہاتی مافی ب گہلی کوردستانی ددہت کو ٹہگہ نہ چار بو، دقان حالہتین ل خواری چاقی ب

ہلہزار تین فیدرالی بخشیتہ قہ.

آ- پاشگہ زبوون (لیقہ بوون) ژ سیستہ م فیدرالی. ب- پاشگہ زبوون ژ بنہمایین سہرہ کیین دستوری، ژ

دیوکراسی و مافی مروقی دا. ج- دہزگہ ہین فیدرالی سیاسہ تا رگہز پهرستی و

گوہورینا ہلہکوہتی دیوکراسی دکوردستانی دا دست پئ بکن.

د- کار بکتہ بو مانا شینوارین سیاسہ تا رگہز پهرستی و گوہورینا ہلہکوہتی دیوکراسی دکوردستانی

دا، ب ناویہ کی پاشگہز بوون دانیت ژ وان پاہہ ندین دستورین مادی (۱۴۰) ئ دستوری فیدرالی دا ہاتین.

دہقی مادی ہشت ب فی رنگی یاس کریہ، گونجایہ دگہل حکمی برگی دوماہی د دیباجہی

دستوری فیدرالی دا کو جہ ماوہری یاسا ناسایین دستوری ب پشکہکی ژ دستوری دزان، ل دووٹ

یاسایین ہمان ہیزا پاہہ ندی ہہیہ. سہبارت ب ناقہروکا مادیین نہ ہمہ و دہمہ دستوری ژ ٹہو

ژلایہ کی ریکن دگہل فیقہہا دستوری و ژلایہ کی دیقہ دگہل حوکمین دستوری فیدرالی.

ہشت: برگی یہ کی مادی نہ ہمہ، وەرگرتنا رایا دہزگہ ہین ہریممی، دہر ریکہ قننامہ یہ کا گریڈای ب باروخ-

رہوش- یان مافین ہریممی قہ ب مافہ کی حاشا لی نہہیتہ کرن ہاتیہ دانان. ٹہقہ ژ وک پنجنہ یہ کی

سیستہ م فیدرالیان، بنہمایین ہفیشک

دفرماندروہی دا دہسپین.

د برگی دوی دا ہاتیہ کو ژ ٹہجامدانا گریہست دگہل دہزگہ ہین ہریممین بیانی، دستوری وا بابہ تاہ ل

دوٹ دستور ژ دہسہ لاتا ہریممی دانہ و ژ دہرقہی دہسہ لاتا تایبہ تین حکومہتا فیدرال. رتیہ چوونہ کا

سروشتی و ماف و دہسہ لاتین ہریممی یہ و دگونجیت دگہل بوچوونین دستورین جیہانی، نک دہر

سیستہ مین فیدرالیان و ہس، ہلکو دہریممین خودموختاری ژ دا. ٹاشکہ راترین ہلگہ سویسرا و

ٹلمانیا یہ، وہ دو ولاتی فیدرالی و نیٹالیا و نیسپانیا- وک دو ولاتین خودان ہریممین

خودموختاری، برگی سبی ژ تایبہ تاہ ب مورکنا ریکہ قننا دگہل

ولاتین بیانیان، پرؤژی دستوری کوتی بو دانای و ب مہرجہ کی رزامہ ندیا حکومہتا فیدرالی ٹوژی بو فی

چندی نابیت، بی ٹہگہرہ کی یاسای دلیکاکہر، رزامہ ندین نہتہ، ٹانکو پرؤژی ماف داہیہ حکومہتا

فیدرالی، چاقڈیریا ریکہ قننا بکتہ، ب ریک ب مہرج دانانا رزامہ ندیا وئ، ہلی نابیت ب نہ حقی

(تسفف) وان مافان ب رتیہ بہت، کارکن ب فان بنہمایان دہلواتین سیستہ م فیدرالی دا ناسایہ، ہلگہ

ل سہر ہہیہ و کوہلا دہستوناسان ژ دکوکن ل سہر.

نہ: مادی دہقی زیدہ کریہ، ب برگی یہ کمہ و دووہ مقہ،

دوباکر نہقہ حوکمی مادی (۱۰۵ و ۱۰۶) ئ دستوری فیدرالی ہاتیہ و گونجایہ دگہل دا، کو تایبہ تاہ ب

دہستہ برکنا دادوہری دہشداری و دہسہلات و فہرمانہریان و سامان و ٹہرک و فہرمانین فیدرالی.

ہریم بہشہ کی دادپروہری بیت دہرامہ تین فیدرالی دا، بو جھینانا بنہمانین ہاوتای و ہاوریہیا دا

نیشوانیان بہرچا کرتنا ٹہو ب سہری کوردستانی ہاتی ژ سوتن و ویرانکن و بئسہ شکرنا گہلی وئ، ب

درتڑا ہیا رڑانین فہرماندہیا ہری، ژ مافین ہر وی دکہ فن، ٹہقہ ڈی گونجایہ دگہل حوکمی مادی

(۱۱۲- یہک) ددستوری فیدرالی دا ژلایہ کی قہ و ریکتیشہ دہوکارا دا دگہل دہقی مادی (۱۰۶) ئ ہمان

دستوری ژلایہ کی دیقہ. سہبارت ب ناقہروکا برگین دووہ و سیستہ م

مادی دہقی یئ پرؤژی، برگا دووہ بو رتیہ چوونا بنہمایین ہشداریان ہریت و فہرمانیوہیا فیدرالی

ہاتیہ دقیت بہشہ کی ژ فہرمانہریہ گرنگین فیدرالی ہبیت ب گوری چری دانیشوتانی و ل سہر بنہمایین

ہاوریہی. برگی سئ ژ ٹہو فہرمانگہ فیدرالی نہ چارہ سہر دکہت کو دناف ہریممی دا دامہ زرتین، کو

حہقہ ب ہاوتاتین ہریممی بسپیرن. وک رتیہ چوونا بنہمایین سہریہ خوئی خو جھینی ہریمما کوردستانی،

مادی (۳۶) ئ دستوری کومار ٹلمانیا فیدرالی دہینتہ قہ.

دہ: ل مادی (۱۲- یہ کمہ) دا ہاتیہ کو ہریمما کوردستانی ٹالایہ کی تایبہ تی ہبیت و ل نہشت

ٹالای کومار عیراقا فیدرالی دئ ہلدن، و مہ بہدست ژ ٹالای کومار عیراقا فیدرال ٹہو دہریممی ژ عیراقا

فیدرال بیت کو ل مادی (۱۲- یہ کمہ) ئ دستوری فیدرال دا ہاتیہ.

مادی (۱۳) یاس ل ریختستیا پیشہرگہ ب زترہ فانا ہریممی ب یاسایہ کی پشت ناقہروکا

مادی (۱۲۱- پیجہم) ئ دستوری فیدرالی و ہر ہہریممی زترہ فانی ہبیت.

دوازہ: سئ مادہ ژ ب ہزار (۱۵ و ۱۶ و ۱۷) زیدہ کریہ

سہبارت ب پشتستنا ہریممی ب نابورہکا نازاد و قہدہگہ کرنا پوانکرتی و چہوساندنی و دہستہ بہر کرنا

کیبرکیسیا رہو و ہاندنا و بہریمان و پاریزگار ژ سامانی گشتی، چونکو مولکی گہل و سامانین

سروشتی و ناقسا سہر ٹہرد و ژیرہقی و کانزایین دہرہ ہینان و جھین ہلکلین و کانیان و ریختست و

پاراستن و دہریمان و ب رتیہ برن و مہرجین رفتارکن ل سہر سامانان، سامانین نہتہوی ہریممی نہ.

دہزازیہ دوی پرؤژی دستوری یہ کو ب ناف و نیشان (ماف و ٹہرکین سہر کی) نہ ژ ۱۷ ماددا پیک

دہیت، لڑتی تیبینی کر کو زورینا کروکا مادہیان دہزازیہ کہ ہندہ مافان ریک دتیخت، و بہحسی

ٹہرکان نہ کریہ، ل دہمی خو یئ کورتین ژلای شپوہ و بابہ تی قہ بو ۱۷ ماددا، ددہمی دا پیڈی ب پتر

بہرہ فکرکن و درتی پیدان بو ب جورہ کی زورہی مافہ شارستانی و سیاسی و نابوری و کوہلا یہ تی و

رہوشہ نبیری بخوقہ دگریت و بگونجیت دگہل ناقہروکا چار و پیمانہ نیف نہتہوی مافین مروقی ب تایبہ تی

دہزازیہ دوی پرؤژی دستوری یہ کو ب ناف و نیشان (ماف و ٹہرکین سہر کی) نہ ژ ۱۷ ماددا پیک

جاری گہرودونی سالہ ۱۹۴۸ و ہرودو پیمانین نیف نہتہوی سالہ ۱۹۶۶ کو لڑنہ ولیکر و جارہ کا دی

ریک بیخت ب دور و درتی دہولہ مند بکت، فیجا دہروازا دوہ کرہ چوار ہش:

بہشی یہ کمہ بو مافین شارستانی و سیاسی، بہشی دوہ بو مافین نابوری و کوہلا یہ تی و رھوشہ نبیری و

بہشی سیسہ بو نازادیان و بہشی چواری بو ٹہرکان و ہمہ موول شوینا ۱۷ ماددا، ژ ۶۰ مادا

ریختست (مادیین ۱۸- ہتا ۷۷).

بہشی یہ کمہ: دہشی یہ کمہ دا جخت ل ٹہقی کریہ کو

ہاوتاتی ل پیش یاسای دا یہ کسان د ماف و ٹہرکین خودا، بی جودای ب ٹہگہ رگہز، توخم، رنک، زمان،

پیکہ یا کوہلا تی، ٹاین، ریبار، باری نابوری یان کوہلا یہ تی یان پھوندین سیاسی و ہزی و ہر

کہسی ہین دژیان و ناسایش و نازادی نابیت بی بہشیت ژ وان مافان، یاکو ہند ببیت ٹہگہر ب یاسا و

بریبارہکا دادوہری و لایہ نہ کی دادوہری تایبہ تین بیت دہلیقہ یین یہ کسانا مافہ کی ہموو ہاوتاتین ہریممی

نہ و فیکن و مافی حکومہتا ہریممی یہ بی جودایی بو ہموو ہاوتاتیان دئ بہرہدست کت دقوناعین

سہرہ تایی تھوزیحیہ و حکومہت دئ پاہہند بیت بو نہ ہیلانا نہخویندہواری ب خویندنا خواری بو ہمی

قوناعین سہرہ تایی و نامادہیی و زانکو و فیکنریا پیشہیی و تہکنیک گرنکی دان ب یہ کسانا نافرہ تی

دگہل زلامی دا وقہدہ گہرنا جودایا و ژناقہرنا ہر تشتہک ببیتہ ناستہنگ بو یہ کسانیی و بہرہدست کرنا

ریزہ یہ کی کو کیمتر نہ بیت ۲۵٪ کورسیین وان بو بہشداریکرنا نافرہ تی دہلہ شارتین پەرلمانی

کوردستانی و ٹجمومی خو جھینی و باژیر فانی کو ب گہل تیخستنا دوو ٹجمومی دوماہی گورانکار یہ کا

ٹہرتی یہ ل سہر ٹہو دستوری عیراقی دا ہاتی کو ٹہقہ مافہ ب تنی ٹجمومی نونہران یی دابنہ.

بہشی دوو: پرؤہ ب سئ ماددا ب ہشت برکا قہ تہرخان کریہ

سہبارت مافی مروقی بو ہندی کھلا کہسانہ یین و بو مافی بہرہ فانی ژ خو کرن و دادگاکرن ب ٹاشکارا و

پیروزیا جھین ٹانجیبوونی. لڑتی ب باشی زانی کو فان مافان بہر فرہ بکتہ ل سہر ریبارا وان حوکمی

دستورین ولاتین دیوکراسی ہاتی ژ پازدہ مادان ہاتیہ ریختست و بہرہدست کرنا مافی زبندیان و قہدہ گہرنا

جودا ہیا دئی وان و ریزگرتنا بیرواودہ رین نایمی وان و بنہما درہوشین وان. پیشتیشکرنا گانزدہ و نقیسارین

داخواریین ولاتیان بو سہروکی ہریممی، دئی بہرہدست بن، دقیت دہزگا دماوہی پازدہ رڑان دا بریاری ل سہر

بدن، ورنہ کرتنا وان، یان بریار نندان ل سہر دماوہ کی دیارگری دا بیت. ژہر ہر ٹہگہرہ کی، یئ پاساوہ کی

رہوا، لیبرسینا یاسایی دئی ہینہ سہر، ہروہسا حکومہتا کوردستانی چاقڈیریا مالباتین شہیدین بزا

رزگار یخواری گہلی کوردستانی و پیشہرگہ و مالباتین قسورانیین نہفان و کیمیاباران و ٹجمامدانان

توشوویان ب نہامہ تا بہرہدوام دکہت (م/۴۱).

بہشی دوو: مادی (۴۲) کیانین شوپیتی و فاشست و رگہز

پہرست و تیورست و ب کافر دانہران و بہرنامین وان قہدہگہ دکہت.

بہشی دوو: بہشی دووہ ژ تہرخان کریہ بو مافین نابوری

و کوہلا یہ تی و رھوشہ نبیری و شازدہ مادہ و (۲۶) برگہ بو قہ برین ب جورہ کی دگہل وان مافین دستورین ولاتہ

دیوکراسی دا ہاتین بگونجن و جخت کریہ قہ. ل سہر مافی کارکن و یہ کسانیی دہل و ہاوتای و

کری دریسانین دادپروہری دیلہ بہر زکرتنی دا و پاریزگاریا کرتیان ژ چہوساندنی و مافی وان

ددامہ زرانندا سہ ندیکا و ہروہسا جخت کریہ ل سہر مافی خیزان و خواہنداران (ملکیہ) پاریزگاری ژ

دایکینی و زارو و پیر و قہدہگہ کرنا زوردارین ل ہاوسہرگریہ.

برگی شہ شہم ژ مادی (۴۹) دا دامہ زرانندا خانہ یین چاقڈیریت و پاراستنا وان نافرہتا، ٹہوین ژہر

ٹہگہ رین جفاکی، ناسایشا خیزانین وان یا ژ دست چوری بہری یاسایین ب دہقہ کی مافی ب ہاوتاتیا

دای کول لایت تندرستی و کوہلا یقہ چاقڈیریت بکن، حکومہتا پاہہ ندہ ب دامہ زرانندا نہ یین چاقڈیریا

تندرستی و کوہلا یہ تیا و نہ خوشخانہ یان. ہروہسا مافین کیم ٹندانمان و خودان پیشتیین

تایبہ تاہتیہ ریختست ب (۵) پیجہ مادہ و (۵۲) برگادا دانایہ. چوار برگہ ژی ژ مادی (۵۴) دا

تہرخان کریہ بو چاقڈیریکرنا زانست و ویزہ و ہونہر و ہاندنا قہ کولینین زانستی و پاراستنا مافین خودانیی و

جەستەیی و نەجەستەیی داھیتان و مافیتن کاری و وێژەیی و ھونەری و زانستی.

مەدائێ (٥٥) دا ب حەفت بەرگا جەخت ل سەر چاقدێرنا تازە پینگەھشتیا و لاوان کرێ، دان ب وەرشی دایە وەک مافیتن ھەموو ھاوڵاتیەکی و حکۆمەت پایەندکرێ، و ب ھاندان و بەرھەستەرنا پیندقیبان مەدائێ(٥٧) دا گەرنگی ب ژینگەھێ و پینکەتەیتین جوو بەجور (ئەرد، ئاڤ، ھوا، گیا و گیاڵەبەر). دایە پاراستنا وان کرێ ئەرکێ سەر ملین کەسانیتن سروشتی و یاسایی و حکۆمەت پایەند کرێ ب چارەسەر کرنا ژێدەریتن پیسیبون و ئەرکێ پاراستا و پەرەپێدان و بەرھەفکرنا دارستانان و دەقەریتن کەمەریتن کەسک باژێران و بەرھەپێدان و فرەھکرنا و قەھکرنا باغچیتن گشتی و پوانیتن سروشتی بو پاراستنا ژیا نا سروشتی و شکاندا گیاڵەبەرەن و گیا و بەرھەم سروشتی و قەدەغەکرنا ئاڤا کرنا تەلار و ئاڤاھیان و بەرکارھیتانا نامیر و مەکینا تیتدا بو پارێزگاری ژێ سروشتی وان، ب ئەرکێ حکۆمەتێ دەھیتنە دانان. مەدائێ(٨٥) ژێ حکۆمەت یا پایەندکرێ کو رێکاریتن پیندقی بگریت بو پارێزگاری ژێکاربەر(مسهلک) و ھاندنا بەرماران بو داکوکی ژمافیتن وا، ب دیتنا شیواژیتن یاسایی بو دامەزراندنا یەکیتی و کۆمەلێن تابیەت ب فێ مەبەستی.

بەشی سیپەم:

بەشی سێی ژێ سێژدە مادان نازادیتن ریکخستان، کسو نازادی رادەبرین و بەلاڤکرین و چاپەمەنی و روژنامەفانی و کومیون و خوینیشاندان و مانگرتنا ئاشتیانە و پەبۆھندی پیکرن و نامە گوھرین وگەشت و ئاکنجیبون و گەریان ب رولێ دامەزراوین کۆمەلگەھا شارسستانی و پشنتگێری ژسەر بەخویان و نازادی دامەزراندنا کۆمەلە و پارتە سیاسەکان بخوڤە دگریت:

د مەدائێ (٥٦) دا ھاتیە نەچارکرن ژ ناین و ھزر و بیسر و باوەران قەدەغەییە و حکۆمەتە ھەریتن نازادیا ھاوڵاتیین کوردستانی ب موسلمان ومەسیحی و تیزدی و کەسانیتن دی بەر دەست دکەت بو ب ریتقەچوونا خودێ پەرستی و داب و نەریتیتن ئایینی و ریزگرتن ژ مژگەفت و کەنیسە و جھین خودێ پەرستی و پەرەپێدانان وان. مەدائێ (٦٩) ئەو پەیمان و بەلینامە و جارەیتن نیتق دەولەتینە تابیەت ب مافێ مروڤی کو عیراقی پەسەند کرێە یان چوبە پال وان و تەواکەریتن حوکمیتن دستوری ھەریتن دانایینە.

مەدائێ (٧٠) مافیتن بیانیانە، کو دەبەلینامەیتن نیتق دەولەتیتن وان دا ھاتیە و کومارا عیراقا فیدرال لایەکی تیتدا و ریزگرتنا وان پاراستیە. مەدائێ (٧١) ساووی نادەن کوتی بیخنە بەر ریتقەچوونا وان ماف و نازادیان د دستوری دا ھاتیە. ئەگەر ب یاساییت بیت و بەر ھەرجەکی کۆتەندی پتر ژ ژ دادەیی و پاساودار دکۆمەلگەھا شارسستانی دا ھاتیە ئاڤا کرنا ل سەر دیوکراسی وشکومەندی یەکسانی و نازادیا دادپەرورەیی، کارنەکەتە سەر ناڤەرکا ماف و نازادیتن.

بەشی چوارەم:

ئەرکیتن وی ب شەش مادا ریکخستیە نە و بەرھەفانی ژ نیشتمان و سەلامەتی خاک و پارێزگاری ژ دامەزراوین دستوری یین نیشتمانی و ریزگرتن ل بەھا پیرۆزیتن خەباتا گەلێ کوردستانی سەخمەراتی نازادی و دیوکراسی و پابەند بون ب دەستور و یاسایان و سەرچارەوەرگرتنا داب و نەریتیتن گشتی ب ئەرکێ پیرۆزێ ھەمی ھاوڵاتیان دانایە، مادەییەکی دانای بۆ ریزگرتن لە سەرکردەیتن ھیما یا بزافا زرگاربخاوا کوردی و شووڕەش و شەھیدان و پارێزگاری ل شکومەندی و مالباتیتن وان و پیتشمەرگیتن دیرین و خەباتگێران و پاراستنا مولکاپەتی گشتی و سامانیت گشتی و ریزگرتن ل مافێ خاوەندارێتی کەسانیتن دی و بەشداریکرن د خەرچیتن گشتی، ب دانا وان باج و رەسمیتن ب یاساییت دکەفتە سەر وان پابەندکرنا وی کەسێ پلە و پایە کامیری یان فەرمانەکا گشتی دگرنە دست، ب ریک و پیک و دەست پاکێ ئەنجام بەدت.

دەرگەھێ سی

تییینی ھاتە کرن پروژێ دەستوری دەسلالاتین ھەریمی نەھژمار تییە، یان بیختە ماددەییەکی، ژ بەر ھندێ لیژنە ھەرسێ دەسلالاتاھ دانان و بجھشینان دادوەرێ ھژمارتن و ل مەدائێ (٧٨) ئ دانان و دەروژەکە ژ (٣٧) مادا بوو (٦٤) مادە م / ٧٨- ١٤١.

بەشی یەکەم:

تەرخانکرێە بۆ دەسلالاتین یاسادان و ناڤی ئەنجومەنێ نیشتمانی کوردستان عیراق گوھارت بۆ (پەرلەمانێ کوردستانی) چونکە ل سەر ئاستێ میلیلی و رەسمی گەلەکی ب کارھاتی دەبرین ژ مەبەستێ دکەت ژ زاراقی (ئەنجومەنی نیشتمانی). ھەرھوسا پەرلەمان ب ویتسگەدانایە بۆ بریاردان د

پرسیتن چارەنڤیسازی گەلی ھەریتما کوردستانی، بۆ ھندێ گونجاو بیب دکەل ناڤەرکا برگی یەکەم ل مەدائێ (٥٦) ب یاسایا ھەلبژاردنی ھەرھوسا مەدائێ (٩٠) مافی دەتە ئەندامیتن پەرلەمانی، وەک مافەکی دەستوری بریتقە چووی د ھەمی وەلاتین سیستەمی دەستوری، پرسپاری ئاراستەیی سەرکێ ئەنجومەنێ وەزیران و جیگری و وەزیران بکەت و لیبرسینەوی دکەل وا بکەت، دەق نڤیسی فێ مافی ژێ دیاسایا ھەلبژارتنا ئەنجومەنیدا نایە ئەگەرێ دەق نڤیسی نەکرین د دستوری، چونکی شیواژەکی کارایە بۆ چاقدیریکرنا دەسلالاتا جیبجیترکرن.

دەسلالاتین تابیەت پەرلەمانی ژێ ژ رۆشنایی حوکمیتن ھەریتمێ دەستورێ عیراقی و ئەو دەسلالات و تابیەتەندیانە ب دەسلالاتین ھەریتمێ دابن ب دریتێ ل مەدائێ (٩٣) دا باسکرینە و ل برگن دوومدا دەسلالاتین پەسەندکرنا پیتشنبیارا ھەموارکرنا دەستور و ل برگا (سیپەم- ب) مافی ھەموارکرن بریتقەچونا ئەو یاسایین فیدرالی ژ دەرھەق دەسلالاتە تابیەتەندیان دەسگەھیتن فیدرالی و ل برگا (سیپەم- ج) دا مافی دانانا یاسایین گرتیدی ب برگا چوارەمدا بوونا سەرکێ ھەریتمێ، یان جیگری وی ژ پۆستەیان پشتی تاوانبارکرنا وان ژلاین دادگەھا دەستوریا کوردستائ د برگا شەشدا دەسلالاتا بریاراندن لە سەر سیاستا ھەڤشک دناڤبەرا ھەریم و حکومەتی فیدرالیان بخوڤە دگریت و ل مەدائێ (٩٤) دا ھاتیە کەناییت پەرلەمان وا ژ دەسلالاتین یاسا دانەران بیبیت، ژبلی ھندێ کەل برگن ھەفتەم مەدائێ (١٠٤) ئ پروژێ دەستوری دا ھاتیە ئەوژێ دەسلالات پیتدانا سەرکێ ھەریتمێ یە ک ھندە فەرمانیتن یاسا نامیتز دەریتخیت، ئەگەر ھەریتما کوردستانی و سیستەمی سیاسی، ئاسایشا گشتی، یان دامەزراوین دەستوری تووش مەترسیب ھاتن کو گەشا ل ھەبونی بکەت و نەھیتە کرن پەرلەمان کومبیت، ب مەرچەکی ئەو فەرمان د یەکەم کومبونا پەرلەمانیدا بیخنە بەرچاڤ و ئەگەر نەکەتە بەرچاڤ ئیخستە بەرچاڤ و پەرلەمانی پەسەنەر، کاری یایی لسەر نامیتن.

بەشی دووم: یەکەم: بەشی تابیەت ب سەرکێ ھەریتما کوردستانی د مەدائێ ٩٩ ئ پروژێ دەستوری ھەریتمیدا ھاتیە کو سەرکێ فەرماندەیا گشتی یا ھیتزا پیتشمەرگەییە، (زیرقانی ھەریتمێ). ئەقە ژێ پشت ب دەستوریت عیراقا فیدرالیە، دان پیتدانا دان بوونا ھیتزەکا زیرقانی بۆ ھەریتمێ.

ھەرھوسا چاڤ ب مەدائێ (٤٠) ئ پروژێ پیتشتر خشاندن کە شیواژی ھەلبژارتنا سەرکێ ھەریتمێ وەک شیواژی ھەلبژارتنا سەرکێ کوماری دانابوو. کەچی ئەڤ جارە ل مەدائێ (١٠٠) دا ھەلبژارتنا وی ژلاین ھاوڵاتیین کوردستانیقە و ب دەنگدانان نھیتی راستە و خۆ دڤقیب کړ.

سەبارەت دەسلالاتین سەرکێ ھەریتمێ ژێ، کو د مەدائێ (٤٤) دا ھاتبوو، دووبارە د پروژە دا ھاتە داریتن و ب شیتوکی بگوجیت دکەل حوکمیتن دەستورێ عیراقی و بنەمایین وی، پشتی کو دەستورێ عیراقی دان پیتدان دا ب سیستەمی فیدرالی.

بەشی دووم:

دووم: پشکا تابیەتە ب ئەنجومەنێ وەزیرین ھەریتما کوردستانی: بۆ بریتقەچونا دەسلالاتا ھەریمان کوو د دەستورێ ھەریتمێ دا ھاتین و بۆ ھەڤبەندی دکەل حوکمیتن مەدائێ (١١٢) ب ھەردو برگا یەکەم و دووم و مەدائێ (١١٠) ئ تابیەت ب دەسلالاتا فیدرالیان و دەسلالاتین ھەریمان و مەدائێ (١١٤) ئ تابیەت ب دەسلالاتا ھەڤشکا دەسگارین فیدرالی ھەریمان، ب مەدائێ (١١٣) پینچ برگە ئیخستە سەر تابیەتەندیان ئەنجومەنێ وەزیران، کو د مەدائێ (٥٢) ئ پروژێ پشت دا ھاتبون، پروژە د رۆشنایا حوکم، دان باسکر، بابەتی نەفت و غازێ ب فێ شیتووی ئیخستە ناڤی پروژەیی. یەکەم: سەبارەت ب زەڤیتن نەفت و غازا دەرھیتنای، کوو د ریکەفتا ئەنجامدانان نڤیسنا دەستور ل ١٥/٨/٢٠٠٥ دا د قوناعا بەرھیتنای دانە، ئەقە ریتقەبرنا وان د دەسلالاتا ھەڤشکا حکومەتا فیدرال و حکومەتێ دایە و پروژێ دەستوری و برگا چوارەم مەدائێ ١١٣ دا لسەر ڤان بوچونا تاوتوی کرێ.

دووم: سەبارەت ب وان زەڤیتن نەفت و غازیتن کو د ١٥/٨/٢٠٠٥ نەگەھشتینە قوناعا بەرھیتنای، دئ پروژە بریتقەبرن و ھەمی کاریتن تابیەت پیتقە ھەتا دکەھیتە ھنارتی ب ئەرکو فەرمانا دەسلالاتا ھەریتمێ دانە، چونکی دناڤ دەستورێ فیدرالی، د دەسلالاتین تابیەت یان ھەڤشکا نەھاتینە.

سیپەم: پروژێ دەستورێ کوردتانێ، پیتقەری زەڤیتن بەرھەمەیتنای د ١٥/٨/٢٠٠٥ قە، ب پیتقەری ھونەری و ئابووری کارپیکرێ ب بەرھەم ٥٠٠٠ پینچ ھزار بەرمیل د روژەکیدا دیارکرێ.

تابیەتین ئەنجومەنێ وەزیران، سەبارەت ب پلاوتنا نویتنەرین حکومەتا ھەریتمێ ژ دەستەیا فیدرالیین سەرەخو و فەرمانبەرین فیدرالی د مەدائێ (١١٤) دا رون کرێ، ئەنجومەنێ وەزیران ب دەستکارکیتشانی دەیتە دانان، ئەڤ مادەیی بە گونجاو دکەل ریتسایتن یاسویی و دەستوروی و سیستەمیتن سیاسی و نەریتین نیتق نەتوھیی، کو ئەقە د پروژێ دەستورێ پشت دا نەھاتیە و د زۆری دەستوریتن وەلاتین سیپەم دیوکراسی دا ھاتیە.

د پروژێ پشت دا، بەشی تابیەت ب دەسلالاتا دادوەری، ل (٧) مادا ل ٥٦- تا ٦٢ پیک ھاتبوو، بەلی دڤی پروژە دا دانانا سەر (١٩) ماددە بوو (٢٦) مادە و کەفتە نیتق مادەیتن (١١٦- ١٤١) و کرە پینچ بەش و یەکەم بۆ بنەمایین گشتی و دووم بۆ ئەنجومەنێ دادگەھا دەستوروی و چوارەم بۆ داخاکەرێ گشتی و پینچەم بۆ ئەنجومەنێ شوو تەرخانکرێ، بەرچاڤ گرتنا بریتقەچونا بنەمایین جووایکرنا دەسلالاتان و بەرچەستەکرنا سەرخیو داوہری و چەند بنەمایەکی زیدەکرێ، وەک: دانانا بودجەییەکا سەرخیو تابیەت بۆ دەسلالاتا دادوہری کوو ب بودجەیا ھەریتمێقە بەیتە گیتدان و ئەنجومەنێ دادوہری دابیت، ئەقە وەک گونجاندن دکەل وان بنەمایین د دستورێ عیراقی دا ھاتی، ژلایەکیقشە و ژلایەکی دیتقە بۆ بەرھەستەکرنا سەرخیو داوہری، ھەرھوسا مادەیتن (١١٣- ١٣٩) دام دادگەھا دەستوریا کوردستانی و پیکھاتە دەسلالاتین یاییانە ددی و یا روونکرێ کە بریارین بەلگەین یاسایە دەسلالاتا دادوہری دیارکرێ و دەقەکی ئینای کوناییت ژیا تی (انتما) بۆ پارت و ریکخراوین سیاسی ھەبیت یا بزاقەکا رامیاری بکەت (م/ ١٢٠- دووم) و ناییت دادگەھیتن تابیەت و نە تاسایی و ھەریتمیدا پیک بیت.

(م/ ١٢٢) و ل مەدائێ (١٢٣) دا دەقەکی ھینا لسەر پیکھیتانان دادگەھا تابیەتەند ب دیتنا وان تاوانیتن مۆکاسەریازانە د ھیتزین پیتشمەرگ و ئاسایش روی بەدت و ل مەدائێ (١٢٥) نەھتیلا یە دا یاسایاندا دەق ھەبیت کوو دادگەھا قەدەغەبکەت ب دیتنا وان داخازان دووان یاسایان قەدەقنقە، چونکی ئەڤ بنەمایە د ریتما پشت دا کار پچ دکر بەروفاژی بنەمایین سەرخیو داوہری و جووایکرنا دەسلالاتان و بنەمایین دیوکراسی و مافی مرفی، ھەرھوسا ئینان دەقا قەدەغەکر کە د یاسایاندا نایب تانوت ل کارەکی یان بریارەکی کارگیتری بەدت.

(م/ ١٢٦) و دڤیت یاسا بەرھەستا بیتلایەنی کارگیت بکەت نەھەفکار د کارھیتانان دەسلالاتی دا سزا بەدت و ھەر کەسێ زیانەک داقی کەفتی د ئەنجامی کەفتاری یان خەمساریا کارمەندین فەرمانگەھ و دسگایین حکومەتا ھەریتمێ ل دەمی بریتقەچونا کاراندا، بۆ وی کەسی ھەبە داخازا قەدەبوونی ژ وی لایەنی بکەت، و بریارا دادوہران دڤیت بەیتە بجھشینان ریزگرتن و بجھشینان دا وراگرتن د بجھشینان دا تاوانە و یاسا د بەرامەردا سزا دەت و ئەگەر تومەتبار فەرمانبەرەکی گشتی یا ژوہی گشتی پچ ھاتیبەت سپیردان دئ وی فەرمانگەئ ھیتە لادان، ژبلی سزایی یاسایی و بریارا بودرکەتی، د حالەتەکیدا زیان لیکەفتیت بۆ وی ھەبە ژ دادگایا تابیەتەند داخازن دژی تومارکەتو حکومەت بەرھەستەرنا تەمسما قەرەبوکرن دئ کەت، د بەشی چوارەم داخازکارن گشتی ھاتیە کە داخازکارن گشتی بیت کومەلگەھ و بناڤی وی ئەڤ داخازیا گشتی دئ کەفتە ستوین بۆ داکوکی کرنا ل مافی گشتی و ھیتانەویا دادپەرورەری و دئ رژیبیت لسەر بجھشینان یاسا سزایان و سەرپەرشتیکرنا کاروبارین بەرزەفتی دادوہری و چاقدیریکرنا زیدەگفتین یاسایی و بجھشینانا بریارو حوکم و سزایان، د بەشی پینچەم ئەنجومەنێ شوواری پیک ھیتنایە، بۆ یەکلارنا تاوتانیت تابیەت ب ریکا تەمیکرن و بەرزەفتکای و کیتشین ژاویا فەرمانبەری گیتدی ب کارمەندان د فەرمانگەیتن حکومەتی و بریار دان لسەر ناکوکی سەر تابیەتەندیان دەسلالات، دناڤبەرا وەزارەتان و دامەزراوان و بەرھەفکرنا دارشتنا پروژەیی یاسایان و دەربرنا را و شیرەتکاری د وان پرسانین دنیخستە پیتش ژلاین وەزارەتاقشە و ئەو لایەنین ب وەزراقیقە گیتدان.

دەرگەھێ چواری:

سەبارەت ب کارگیتین ناڤخویی و ئەنجومەنێ باژیرقانی، برگەیا یەکەم مەدائێ (١٤٣) ب رون و قەگەری پشتا خوب مەرکەزی بەستییە، د ریتقەبرنا یەکەیتن کارگیتری و ھەریتمێ دا وەک بریتقەچونا بنەمایین لاھەرکەزی کارگیتری بو ھەر ئەنجومەنەکی ناڤخویی، یا باژیرقانی کەسایەتی یاسای و بودجەییەکا سەرەخو و ئەنجومەنەکی بجھشینان دانایە کە سەرکێ یەکەیا کارگیتری سەرکاتی دکەت و دڤیت د ئەنجومەنێ ناڤخویی و باژیرقانی دا، نویتەرانتیا

دادپەرورەیا نە نەتەوان یین بەرچاڤ بەیتە وەرگرتن.

دەرگەھێ یینجی:

دەرگەھێ نۆی ھاتیە بۆ دەستە و کومسیونیتن سەرەخو، ژ ئەگەر گرنگیا وان و دانانا وان سیستەمیتن دیوکراسی و مەدائێ (١٤٣- یەکەم) یاسا ژ دامەزراندنا کومسیونەکا بالا سەرەخو یا ھەلبژاردان راپرس د ھەریتما کوردستان و ئەنجومەنێ ژاویا شارستانی و دیوانا چاقدیریا دارایی و دەستەیا گشتی دەستپاکی و کومسیون پارێزگاری کرن مافی گەل (ئەمبەدسمان) و کومسیون تابیەت ب مافی فەلییان و دەستەیا گشتی بۆ دروستی وچاکیا بەرھەمیتن خومالی و ھاوہردەکان و دەستەیا کوردستانا سەرەخو بۆ راگیانندن و گیانندن دکەت، ئەڤ دەستە و کومسیونە ژێ د چاڤ لیژنێ دا گرنگەکا تابیەت ھەبە و ھندەکی ژێ وەک کومسیون پارێزگاری ژ مافیتن گەلی، ئەزمونان نیتق نەتوھیی ل وەلاتین دیوکراسیدا بریتقەچون، ھەرھوسا د برگا دووما مەدای دەقەکا ھاتیە بۆ پیکھیتانان ئەنجومەنەکی راوێزکاری بو کاروبارین ئابووری و کومەلایەتی کو کاروفەرمانیتن وی، پیتشکیتشکرنا شیرەتان بۆ سەرکاتیسا ھەریتمێ و پەرلەمانی کوردستانی و ئەنجومەنێ وەزیران و چچ دیت چەند شارەزا و بسپور و نویتنەرکێ کومەلگەھا شارسستانی د ئەنجومەنی دابن بۆ بجھشینان ئامانجین راوێزکارین ئەنجومەنی و ھەمی ئەو دەستە و کومسیونیتن دبرگی یەکەمی مادەیدا ھاتین و ل ژیر چاقدیریا پەرلەمانی کوردستانی دئ ب.

دەرگەھێ شەشی:

حوکمیتن دارایی، ب چوار مادا د دروازێ شەشی دا چارەسەر کرینە و برگەییەکی تابیەت زیدە کرێە کە پیتدی دکەت پروژێ بودجەیا سالارا دارایی پیتش سێ ھەیفان ل دوماھیا ھاتنا سالارا دارایی پیتشکەش پەرلەمانی بکەت و برگەییەکی دی ب دەقەکی بنەمای دا دیت بۆ ھندت حکومەت دڤیت بۆ ھەر ھەیفەکی پشستەقانی خەرچی ١٢/١ یەک لئسەر دروازێ کو یا پشستەقانیان ئەوین بریار ل سەر ھاتیە دان بودجەیا سالارا بەرێ دانیت ئەگەر بەرھەفکرنا یان پیتشکیتشکرنا بوچی ل سەری سالی گبرو بوو.

دەرگەھێ ھەفتی:

حوکمیتن دوماھیی کەفتنە دەرگەھێ ھەفتی پروژەیتن نو دەستور کو دکەفتە دەرگەھێ شەشی پروژێ کەڤن و ل جھن پینچ مادا، بوہ ھەشت. مەدائێ (م/ ١٥٣- ١٦٠) و ل مەدائێ (١٥٣) دا قەدەغەدکەت کە سەرکێ ھەریتمێ و سەرکێ پەرلەمانی و سەرک و ئەندامیتن ئەنجومەنی وەزیران و داوہر د داخاکەرین گشتی و جیگری وان و خودا پلەیتن تابیەت و ریتقەبەرتن گشتی و ئەوین د پلەیتن واندا، دەسلالاتا خو بکار بیتن و ناییت سامانیت گشتی بکرن، یان بکری بدن، یان سامانیت خو، راستە و خو یان د ریتا کەسانیتن بکە، ب دزگایین ھەریتمێ بکری بدن یان بفرۆشن، یان گرتییەستەکی دکەل دا مورکەن. ھەرھوسا ل مەدائێ (١٥٤) دا جەخت کرێە سەرچەسپاندنا مافی لسەر وی ئەردی یاسا ھژمار (٩٠) سالارا ١٩٧٥ وان قەدگرت لدویڤ وی ب ئەردی میری داناینە و ب ناڤی وەزارەتا دارایی کرینە قە، د حالەتەکیدا ئەگەر یەکلا نەکرین، یان بریارا یەکلارن پلەیا بئری ب دەستقە نەھیتناییت و شیواژی قەرەبوکرنا مافیتن وان ئەردان، بۆ بەرزوھەندی گشتی، میری دەست ب سەردا گرتن و لیژن تابیەت نەشیا ب وان مافان ئەو پیتقەگرتیای بجھسپین، گرنگی دانا پروژێ دەستور بۆ فێ بابەتی گرنگەکا زۆر ھەبە زفراندنا مافان بۆ خودانان و ژناڤرنا شوونوارین سیاسەتا رەگەز پەرسنا رژیما دیکتاتور کو ب ھیچ پاساویک ژبلی گھورنا ھەلکەفتین دیوکرافیا کوردستان، ملیون ھاوالاتی ژ ئەردی وان رامالینە.

مەدائێ (١٥٦) ب کاتی، دەسلالات ب دادگەھا پیتداجوو (تیمز) ل یا ھەریتما کوردستان دەت کوراقەیا دەقین دەستور بکەت و بریار ل تان لیدان ل نە دستور یاسایان و نایاسایی بریار و پیتەر و ریتمایان بەدت، تاوی دەمی دادگا دەستورێ کوردستانی پیکدھیت، ل مەدائێ (١٥٨) ئ ژێ چاوانیا پەسەندکرنا دەستور و کارکەفتی روونکریتقە و مەدائێ (١٥٩) حوکمیتن تابیەت ب ھەموارکرنا دەستور بخوڤەگرتیە. دوماھیک جار ژێ، ل مەدائێ (١٦٠) دا ھاتیە کو ئەڤ دەستورە پستی (٦٠) روژان ژ پەسەندکرنا وی د راپرسیەکا گشتی دا دئ کەفتە کاروسەرکێ ھەریتمی پستی (١٠) روژان ژ پەسەنکرێ د راپرسیەکا گشتی دا بەلاڤبونا وی د روژناما فەریمیا (وھاقیعی کوردستان) دئ ب ستوینی خوڤە گرت.

لیژنەیا پیداجوونا پیرۆزی دەستورێ ھەریتما کوردستان- عیراق- ھولتیر ٢٢/٨/٠٦ ژا زاینی ٣١ (خەرمەنان) ٢٧٠٦ کوردی